

VERSLAG VAN DE OPENBARE VERGADERING VAN DE GEMEENTE DORDRECHT - DORDTSE DINSDAG D.D. 1 november 2022

Vergaderkamer 5

1. RV vaststellen Begroting 2023 Gemeente Dordrecht

Voorzitter: dhr. Boersma
Commissiegriffier: dhr. Boom
Verslag: NotuBiz

Aanwezig:

Dhr. Cobben (FvD)
Dhr. Den Hartog (GroenLinks)
Dhr. De Vries (VSP)
Dhr. Groenewege (PvdD)
Dhr. Gündogdu (Op Ons Eiland)
Dhr. Hartmeijer (SP)
Dhr. Klerk (CDA)
Dhr. Kuhlmann (VVD)
Mevr. Lammens-Oostdijk (VVD)
Dhr. Maroof (DENK)
Mevr. Rutten-Alberts (PVV)
Dhr. Schalken-den Hartog (Beter Voor Dordt)
Dhr. Stam (Beter Voor Dordt)
Dhr. Stolk (VSP)
Dhr. Struijk (CU-SGP)
Dhr. Van der Meer (GroenLinks)

Portefeuillehouders: wethouder M. Burggraaf, wethouder T. de Jonge, wethouder R. van der Linden

De voorzitter: Goedenavond allemaal. Wij gaan starten. Welkom iedereen. Allereerst alle kijkers thuis natuurlijk, iedereen die in grote getalen meekijkt naar deze spannende avond, mensen op de publieke tribune, de pers als die aanwezig is, ik weet niet of die aanwezig is en anders kijken die achteraf misschien wel mee en natuurlijk wethouder Burggraaf namens het college en alle raads- en commissieleden, fijn dat u er bent. Vanavond gaan wij het hebben over de begroting en wij gaan het specifiek hebben over het begrotingsprogramma groen, duurzaam en ruimtelijk en het begrotingsprogramma bouwend en bereikbaar. Dit is een oordeelsvormen de commissievergadering vanavond. Het is natuurlijk ook wel even spannend. Het is de eerste begroting van het nieuwe college, dus het is de uitwerking van het coalitieakkoord, de eerste vertaling. Het is hiermee ook weer een beleidsrijke begroting, dus ik zou zeggen: er zit voor iedereen wat in, dus genoeg om uw pijlen op te richten vanavond. Voorafgaand aan de oordeelsvorming is er al een technische briefing geweest. In de auditcommissie is er gekeken naar de kwaliteit van de begroting en we hebben technische vragenronde gehad en volgens mij zijn alle vragen, alle antwoorden op de vragen zijn afgelopen maandag gemaïld denk ik, de 31^e staat hier. Dat was afgelopen maandag, dus nou, ik hoop dat u die allemaal tot u genomen heeft. Er was nog een aardige lijst met vragen en

antwoorden. Ik stel voor dat wij straks gewoon een eerste ronde doen waarbij u uw voorlopig standpunt over deze twee beleidsprogramma's kan doen tenzij u zegt van: nou, ik heb heel uitgebreid elke programmabegroting voorbereid, want anders dan zeg ik dan kunnen we ook opsplitsen, maar de heer Kuhlmann.

De heer Kuhlmann: Ja, ik heb het een beetje of wij hebben het per programma uitgewerkt, maar als u zegt van: nou, alles in één keer, ik heb twee verhalen en die kunnen ook achter elkaar. Dat is verder niet zo een probleem.

De voorzitter: Nee, dat is prima. Ik denk als de wethouder dat bij kan houden, ik zie nu wethouder De Jong ook aanschuiven, dus jullie kunnen het met zijn tweeën verdelen neem ik aan. Dan stel ik voor dat we gewoon de beide programma's in een keer doen en dan gewoon achter elkaar aan. We hebben twee uur de tijd. Dat is op zich behoorlijke ruimte. We hebben ook twee heel uitgebreide programma's, maar ik zou zeggen van als we sneller klaar zijn dan hoeven we ook niet langer te praten dan noodzakelijk, dus ik zou zeggen: als u allemaal beknopt en kort uw verhaal doet, dan houdt het ook voor de kijker thuis overzichtelijk denk ik, dus we gaan eerst een ronde doen met voorlopige standpunten en mocht u naar aanleiding van de beantwoording van de technische vragen nog zoiets hebben van: er zit nog iets bij waar ik nog nader op in wil gaan is dat natuurlijk ook nog mogelijk. We kunnen kiezen, maar we gaan eerst voordat we trouwens een rondje gaan doen, dat vergeet ik bijna natuurlijk, even een voorstelrondje doen, want anders weten de mensen thuis niet wie er zitten. Dan begin ik met mijn rechterhand. Als u even uw naam of functie of partij noemt, dan kunnen wij even het rondje maken. Dan begin ik bij de heer Burggraaf.

De heer Burggraaf: Ja, dank u wel voorzitter. Maarten Burggraaf, wethouder.

De heer Van der Meer: Frans-Bauke van der Meer, GroenLinks.

De heer Den Hartog: Paul den Hartog, GroenLinks.

Mevrouw Lammens-Oostdijk: Jeanine Lammes, Dordtse VVD.

De heer Kuhlmann: Alexander Kuhlmann, Dordtse VVD.

De heer Cobben: Servaas Cobben, Forum voor Democratie.

Mevrouw Rutten-Alberts: Saskia Rutten-Alberts, PVV Dordrecht.

De heer Stam: Marco Stam, Beter Voor Dordt.

De heer Schalken-den Hartog: David Schalken, Beter Voor Dordt.

De heer Stolk: Leo Stolk, Beter Voor Dordt. Ik ben al over geswitcht. Nee hoor, de VSP. Ik blijf bij de VSP.

De heer De Vries: Andre de Vries, VSP.

Mevrouw De Jonge: Tanja de Jonge, Wethouder.

De heer Klerk: Albert Klerk, CDA.

De heer Gündogdu: Aydin Gündogdu, Op Ons Eiland.

De heer Hartmeijer: Raymond Hartmeijer, SP.

De heer Struijk: Leen Struijk, ChristenUnie-SGP.

De heer Maroof: Maroof, DENK Dordrecht.

De heer Groenewege: Pieter Groenewege, Partij voor de Dieren.

De heer Boom: Hessel Boom, commissiegriffier.

De voorzitter: En ik ben Jan-Willem Boersma en ik ben vanavond uw voorzitter. Excuus voor mijn stem. Ik ben nog wat verkouden, maar volgens mij is de besmettelijke fase al voorbij, dus u loopt geen risico. Dan stel ik voor dat wij met de ronde starten. Nog een opmerking erbij, mochten er al fracties zijn die het voornemen hebben om een motie of amendement in te dienen bij de begroting, dan kunt u ook bij de eerste termijn daar meteen al wat over zeggen, want dat geeft ook de mogelijkheid om in de tweede termijn er nog met elkaar over in debat te gaan, maar dan doen we dat in de eerste termijn en dan kunnen de twee wethouders beantwoorden en dan gaan we daarna de tweede termijn met het debat doen, dus ik vraag u ook om niet al te veel te interrumpen, want dat kan ook altijd nog in de tweede termijn. Dan begin ik aan mijn linkerkant bij de heer Groenewege.

De heer Groenewege: Oké. Dank u wel. Ik wil eigenlijk met de deur in huis vallen over de drie concrete voorstellen die we als Partij voor de Dieren hebben op deze onderdelen van de begroting. Het eerste is dat we eens goed zaten te kijken naar wat is nou eigenlijk het budget voor dierenwelzijn? En dat staat in de begroting niet apart benoemd, dus daar hebben we een technische vraag over gesteld, een mooi overzichtje van gekregen en wat ons opvalt is, het college is dus van plan om het dierenwelzijnsbeleid volgend jaar te gaan evalueren en actualiseren en de ambitie daarbij is ook om verder te gaan dan wat de wetgever minimaal vereist, want dat is het dierenwelzijnsbeleid nu, maar er wordt geen extra budget voor uitgetrokken, dus wij zaten met het idee in ons hoofd: is het niet handig om nu al op voorhand aan het college een kader mee te geven van: ga eens dit budget invullen, wat meer is dan het huidige budget en dan heb je als college wat meer ruimte om meer te doen dan de wetgever vereist op dierenwelzijn, dus dat is het eerste amendement dat we overwegen. Dan willen we graag dat de gemeente alvast aan de gang gaat met beter dierenwelzijn en dat willen we met een motie doen over voorlichting over verantwoord huisdierbezit. Als goed voorbeeld gebruiken we daar bij de gemeente Den Haag. De gemeente Den Haag heeft zestien huisdierinformatiepunten die zijn verspreid over de zestien stadsboerderijen van de gemeente Den Haag en mensen die overwegen om een huisdier te nemen die kunnen daar terecht voor advies over verzorging en opvoeding en al dat soort onderdelen en dat vind ik zo een prachtig initiatief en ik denk ook dat de gemeente Den Haag dat heel slim heeft gecombineerd met de bestaande stadsboerderij dat we dat ook in Dordrecht zouden moeten overnemen op de Dordtse, wat kleiner in aantal, maar toch, stadsboerderijen, dus voorlichting over verantwoord huisdier bezit. Een laatste onderdeel waar we als Partij

voor de Dieren aandacht aan willen geven in onze voorstellen zijn watertappunten, want in het coalitieakkoord zagen we dat de staat, dus het college, onderzoeken de uitbreiding van het aantal watertappunten op ons eiland, maar vervolgens lezen daar in de begroting niets over en in antwoord op onze technische vragen daarover zegt het college dat het zoekt naar nadere politieke duiding daarover voordat ze aan de slag gaan met een voorstel. Nou, wij als Partij voor de Dieren zijn niet te beroerd om nadere politieke duiding te geven over watertappunten middels een motie, dus, nou ja, als andere partijen daaraan mee willen doen, heel graag. Dank u wel.

De voorzitter: Ja, dank u wel. Dat begint goed. Er zijn al twee moties en een amendement aangekondigd. Dan gaan we verder naar de heer Maroof.

De heer Maroof: Dank u wel voorzitter. Ik heb vanavond geen inbreiding, dus ik zit puur voor het amuseren en gewoon luisteren en schrijven. Dank u wel.

De voorzitter: Prima. Dank u wel. De heer Struijk.

De heer Struijk: Ja, dank u wel voorzitter. Ja, ik vind het een beetje een lastige sessie, nu commissie, volgende week raad, ik worstel daar een beetje mee, maar goed, ik zal mijn best doen om een paar dingetjes toch te noemen en misschien dat de wethouder daarop kan reageren of een van de twee wethouders. Ik heb met veel belangstelling doorgelezen. Ik las bij groen en ruimtelijk: we werken aan een uniforme aanpak voor effectieve bestrijding van invasieve exoten in Dordrecht. Toen vroeg ik mij af: wat moet ik me daar precies bij voorstellen? Hebben we er überhaupt veel mee te maken? Vallen ook halsbandparkieten en nijlganzen die al sinds de jaren zestig eigenlijk normaal zijn daaronder? Ja, die vallen daaronder. Ik denk dat de wethouder toch wel ruzie gaat krijgen met de Partij voor de Dieren als we die allemaal af gaan schieten. Wat moet ik me er dan bij voorstellen? Het staat er dus wel. We gaan er gewoon tegen optreden. Maar goed, ik hoor heel graag hoe dat gaat gebeuren. Versnelling van het warmtenet, prima, verdere verduurzaming. Dat is hartstikke goed, maar mijn vraag is eigenlijk: is het mogelijk dat bewoners op vrij korte termijn een beetje te horen gaan krijgen van wanneer hun woning, hun gedeelte aan de beurt is eventueel voor het warmtenet om mogelijke desinvesteringen te voorkomen? Planten van bomen voor nieuw geboren Dordtenaren vond ik ook een hele mooie. Waar gaan we die bomen neerzetten? Is het niet een leuke gedachte om dat een beetje naar ratio over de verschillende wijken te gaan verdelen? Bijvoorbeeld een wijk waarin de meeste kinderen geboren zijn daar gaan we ook de meeste boompjes planten. Misschien is dat wel een wijk die helemaal niet groen is. Bouwend en bereikbaar, daar vond ik ook een aardig deelgebied Stevensweg Schenkeldijk daar werken we aan een omgevingsplan. Dat is heel mooi. Waar ik benieuwd naar ben is of er eindelijk eens een verbinding komt tussen die twee doodlopende parkjes, zo noem ik het maar, tussen Sterrenburg en de Stevensweg. Ik heb er jaren in de buurt gewoond, mijn buurman die toen ook mijn buurman was, maar dan anders, die weet dat ook. Als je daar op een mooie zondagmiddag uit je raam kijkt dan kun je echt lachen naar al die mensen die dood lopen tegen een hekje en dan weer terug moeten heel verbaasd: wat is dit nou voor een gedoe? Vijftig meter verderop is wel een wandelpad, maar daar zit een weilandje tussen. Nou, ik ben heel benieuwd of daar nu eindelijk wat gaat gebeuren. Ik denk dat het ook mateloos aansluit bij Dordtwijkje XXL en eigenlijk gewoon een onmisbare schakel is. En fietsen en lopen gaan we bevorderen. Daar zijn we voor een hartig voor, maar dan moet er wel iets aan de doorstroming

gebeuren. Ik ben altijd een trouwe fietser, dus ik hoor niet bij de mensen die de heer Kuhlmann altijd van munitie voorzien om vragen te stellen, maar ik erger me wel een beetje als ik dan, ik bedoel, ik sta daar nooit in die file en ik fiets daar altijd tussendoor, maar ik erger me dan wel als ik vervolgens iedere keer bij een stoplicht aankom, ik moet stoppen en op een knopje drukken en de auto's die rijden gewoon door, want die slimme stoplichten zien: er komt een auto aan. We hebben een Schwung app, dat is een gigantische flop. Ik heb veel contact gehad met de mensen van Schwung, die zijn mij op een gegeven moment zelfs helemaal gaan volgen en toen zeiden ze: ja, maar meneer, u rijdt helemaal niet op het fietspad, u rijdt op de weg. Dan moet je je even voorstellen, Overkampweg, volgens een volgsysteem reed ik ongeveer ter hoogte van de ijsbaan terwijl ik keurig netjes op het fietspad reed. Dat snap ik dat dat stoplicht niet op groen gaat, dus die Schwung app, ik denk dat die er heel gauw uitgegooid moet worden en dat daar iets veel beters en geavanceerder voor in de plaats moet komen. En een laatste, ik vond hem bijna hilarisch, de waterbushaltes moeten aantrekkelijk gemaakt worden. Ja, is dat omdat mensen daar zo lang moeten wachten totdat de waterbus komt? Ik zou zeggen: ga lekker investeren in een betere waterbus in plaats van de haltes, want het werkt volgens mij niet zo heel goed. Daar ben ik ook een beetje benieuwd naar: wat is het nut van die hele mooie waterbushaltes?

De voorzitter: Ja, de heer Kuhlmann.

De heer Kuhlmann: Ja, ik heb een vraag voor de heer Struijk. Ik hoorde hem zojuist over denk ik het mooie idee waar wij natuurlijk ook achter staan, een boom voor elke nieuwe Dordtenaar. Hij noemde specifiek van: ja, dan zou je eigenlijk die bomen in de wijken moeten zetten en waar die nieuwe Dordtenaren worden geboren. Ik zou eigenlijk, tenminste, dat is mijn eerste gedachte als ik dat zo hoor zou ik denken een beetje te kort door de bocht, want we gunnen die bomen toch ook dat die terecht komen in wijken waar juist wat meer ouderen wonen? Die kunnen toch ook die bomen gebruiken? Sterker nog, ik denk eigenlijk als je zou kijken van: wat zijn nou typisch wijken waar veel nieuwe Dordtenaren worden geboren dan denk ik aan straks een nieuwe wijk als Amstelveen. Het ligt voor de hand dat daar natuurlijk veel jonge gezinnen komen, dus bij uitstek, dat is denk ik heel goed, daar zijn we allemaal voor, een hele groene wijk. Daar kan natuurlijk best nog een boompje bij, maar ik gun ook heel erg die bomen in de wijken waar veel ouderen wonen of kijkt u daar toch anders tegenaan? En nog een laatste opmerking, ook fietsers, en dat weten ze doorgaans ook wel, hebben een goed oor bij de Dordtse VVD, dat u dat weet.

De voorzitter: De heer Struijk.

De heer Struijk: Dank u wel voorzitter. Nou, dat laatste dat geloof ik vast hoor, mijnheer Kuhlmann, en ik hoop ook dat u heel veel van de fiets gebruik maakt en volgens mij doet u dat ook wel. Om op dat eerste terug te komen, ja, die groep die u ook bomen gunt daar hoor ik ook een beetje bij denk ik, dus vanzelfsprekend sluit ik me van harte bij u aan. Je moet mijn voorstel niet helemaal letterlijk nemen in de zin van waar de meeste kinderen geboren worden de meeste bomen planten. Wat ik alleen zou willen voorkomen, en daarom noemde ik dit, kijk, duizend baby's, we zetten er bij De Elzen duizend bomen bij, nee, we willen de wijken ook graag vergroenen en dan zou ik het heel mooi vinden, want in de begroting wordt een viertal wijken volgens mij genoemd specifiek, maar we hebben meer wijken. Vergeet geen wijken. Dat is eigenlijk mijn

oproep. Probeer in elke wijk plekjes te vinden waar bomen geplant worden en ook zeker daar waar straks misschien een knarrenhofje is, hoor. Prima. Dat moet ook groen zijn. Dank u wel.

De voorzitter: Ik denk dat u daar beiden heel dicht bij elkaar zit, dus het komt allemaal goed. De heer Hartmeijer.

De heer Hartmeijer: Dank u wel. Even een slokje water. Voorzitter, het kopje van de inleiding van de begroting bevat het woord groen. Dat samen met de nadruk op duurzaamheid spreekt ons erg aan. Het is een belangrijk signaal dat hier meteen een speerpunt van wordt gemaakt. Er zijn op plekken in de stad veel beton en asfalt en ook gezien de afloop van een aantal dossiers recent waarbij eigenlijk vrij raadsbreed de noodzaak voor meer groen werd aangegeven is dat een reden voor optimisme. De kap van het Weizigtpark werd wat afgezwakt en opnieuw onder de loep genomen. Er worden niet zomaar meer bruggen meer aangelegd als dat ten koste gaat van de natuur, nieuwe projecten als Maasterras en Wantij-West bevat veel groen. Dat is een goede koers. Als het gaat om duurzaamheid roepen we wel op tot actie. Wethouder Heijkoop heeft in de media aangegeven het liefst met een pakwagen voor isolatiemateriaal straat voor straat goed aan te pakken, ook omdat een slecht geïsoleerde woning direct hoge energierekening betekent voor veel mensen, dus bij woord heeft het college hier veel aandacht voor. Het komt nu aan op daden. De rol, de precieze rol die de gemeente gaat spelen is in samenwerking met de woningcorporaties dat is nog vaag om het doel zoals in de begroting staat om voor 2030 te lage energie labels kwijt te zijn te gaan halen. Wij lezen prestatieafspraken, overleggen, prima, maar minister Hugo de Jonge heeft het ook over regie en bij regie denk ik toch ook aan initiatief. Als je gewoon kijkt naar de hoeveelheid woningen onder het C-label moet je daar echt vaart mee gaan maken. Sloop ook niet zomaar woningen die echt onderdeel zijn van het historisch aanzicht in een wijk. Dat dreigt nu te gebeuren in Krispijn en Dubbeldam, maar kijk eerst kritisch of je woningen niet gewoon weer voor een aantal decennia kan verduurzamen. Dan nog een laatste stukje over de nieuwbouw zelf. Wij zien een aantal lopende projecten waar sociale huur echt gerealiseerd gaat worden. Dat juichen wij toe. Ook in combinatie met zonnepanelen, eigenlijk zouden we willen dat huurhuizen in de toekomst automatisch voorzien zijn, corporatiewoningen in ieder geval en dat geldt ook voor grote bedrijven met plat dak. Zie bijvoorbeeld het project in Alblasterdam waar een hele grote hal zelfvoorzienend en zelfs meer is geworden door zonnepanelen. Deze technologie wordt steeds betaalbaarder en efficiënter, dus alle reden om hier fors op in te zetten. Goed dat ook hier aandacht voor is in de begroting en we zijn dan ook erg benieuwd naar het programma zonoffensief. Graag ontvangen wij nog binnenkort een update of er gebruik gemaakt wordt van de lening die mensen in een koopwoning kunnen aanvragen om te verduurzamen. Hoe staat het daarmee? En nog een laatste puntje over het Leerpark waar jongeren toch wel echt voor een fors huurbedrag een klein hoekje kunnen huren en laten we dat eigenlijk niet meer doen, maar gewoon inzetten op echte woningen en als het gaat om het realiseren van betaalbare woningen, ook koopwoningen is een nieuwe definitie wat dan precies onder betaalbaar wordt verstaan ook wel gewenst. Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: Ja, dank u wel. Er zitten een paar technische vragen bij moet ik zeggen. Je moet maar even kijken of beide wethouders daarop kunnen antwoorden of dat die dan

nog schriftelijk volgen. Maar goed, dat gaan we zien. Ja, dan gaan we verder naar de heer Gündogdu.

De heer Gündogdu: Ja, voorzitter, dank u wel. Groen, duurzaam Dordrecht, een enorm ambitieus programma alleen al kijkend naar de uitgaven die hiervoor voor volgend jaar zijn begroot. We willen stilstaan bij een aantal punten, voorzitter, en meegeven aan het college en hopelijk dn vanavond ook de eerste reactie van het college krijgen. Als we het hebben over de energie, dan hoef ik jullie natuurlijk niet te vertellen dat de energiekosten enorm aan het stijgen zijn en via het energieloket onder andere proberen we zoveel mogelijk van onze inwoners, ondernemers te stimuleren om zoveel mogelijk gebruik te maken van de huidige mogelijkheden die het energiefonds biedt, landelijk als lokaal, maar we zijn benieuwd ook gezien zeg maar de tijd waarin we leven, met name ook de inflatie, in hoeverre zeg maar dat dat voldoende is gezien de ambitie die wij hebben om in 2040 energieneutraal te zijn, want we hebben dat van 2050 naar 2040 opgeschoven heb ik gelezen, dus of dat nou in straat loopt met de ambitie 2040 en of we in 2023 al wat stappen in dat kader gaan zitten en hoe dat eruitziet, dus maak hem wat smarter zou ik zeggen. Vervolgens, voorzitter, wat ons opvalt dat wij vorig jaar als ik mij goed kan herinneren hebben wij de regionale energiestrategie vastgesteld en dat was een Dordtse aangelegenheid, een Drechtsteden aangelegenheid en wij waren in de veronderstelling dat juist in de uitwerking van deze begroting we ook onderdelen daarvan weer terug zouden lezen met concreet ook smartdoelstellingen zoals wij het vorig jaar ook hebben vastgesteld omdat hierin terug vertaald te krijgen, maar tot onze verbazing zien we dat niet terug, dus ik was even benieuwd: kom daar een apart voorstel van de regionale energiestrategie of moeten wij dat echt hierin gaan zoeken in dit programmaonderdeel? Vervolgens, voorzitter, als we het hebben over energieprijzen, we zijn natuurlijk de gelukkige eigenaar via Gevudo van de HVC en nu weten we ook dat de gasprijzen enorm zijn gestegen de afgelopen jaren, tenminste, de afgelopen jaren, laat ik het zo zeggen, en we weten ook dat HVC via warmwatervoorziening de prijzen heeft gekoppeld aan de gasprijzen. Er zijn wettelijke kaders daarvoor, maar wil het college via Gevudo alsnog een oproep doen om dat als het mogelijk is los te koppelen? Want ja, wij zijn natuurlijk als overheid, lokale overheid mede eigenaar van een bedrijf waarvan wij van mening zijn dat zij warm water niet hoeven te koppelen aan gasprijs, dus graag daar een reactie op. En vervolgens, voorzitter, gezien al deze programma's lezen we dat zeg maar bestrijding van afval op straat of elders wat het straatbeeld ontsierd zeg maar, leefbaarheid onder druk zet dat dat heel belangrijk wordt gevonden. Nu weten we allemaal, die discussie hebben we gehad, dat voor het wegbrengen van grof afval, althans, ophalen van grof afval twintig euro moet worden betaald. Kan daar echt geen gaatje gevonden worden om daar nou eens een keer mee te stoppen? Want op basis van de ervaring van de afgelopen jaren kunnen we wel constateren dat dat niet het juiste instrument is geweest. Dit was mijn eerste reactie voor dit programma, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Ook hier zitten wel wat technische vragen bij, dus we moeten maar even kijken. Misschien ook een oproep aan de rest van de vergadering: probeer ook vooral uw mening te geven over wat er nu ligt aan deze begrotingsprogramma's, want het is oordeelvormend debat, maar goed, er zit soms een beetje een grijs gebied tussen een oordeel hebben en wat meer informatie nog willen hebben, dus ik ben niet al te streng vanavond. De heer Klerk. Het is uw beurt.

De heer Klerk: Dank u wel voorzitter. Nou, om maar met mijn mening te beginnen, het CDA Dordrecht is blij met de begroting die voorligt. De begrotingsthema's waar we het in deze vergadering over hebben daar staan goede dingen in. Ik wil een paar thema's uitlichten om toch wat accenten te leggen over zaken die voor het CDA belangrijk zijn. Wij vinden het belangrijk dat er wordt ingezet op een groene en gezonde omgeving die bijdraagt aan een gezond en prettig woonklimaat, allereerst in de openbare ruimte. Een prettig woon- en leefklimaat houdt ook in dat basisvoorzieningen op orde zijn. Ik heb mij laten vertellen dat senioren maar een actieradius van een paar honderd meter rond hun huis hebben, dus daar wil ik wel aandacht voor vragen dat ook in nieuwbouwwijken basisvoorzieningen aanwezig zijn zoals een huisarts, een supermarkt, openbaar vervoer. Ik ben wel benieuwd of dat belang door de wethouder ook gedeeld wordt. In een wijk als bijvoorbeeld Wilgenwende lijkt daar wat minder over nagedacht. Ook is onze fractie blij dat er wordt geïnvesteerd in een beweeg- en verblijfvriendelijk netwerk met voldoende openbare ruimte die uitnodigt tot spelen, bewegen en ontmoeten. Een hele volzin. Het is gezond dat kinderen en eigenlijk alle inwoners van Dordrecht ruimte hebben om buiten actief te zijn. Met betrekking tot toegankelijkheid van speeltoestellen hechten we er nog wel waarde aan dat er ook rekening wordt gehouden met kinderen met een beperking. Het wordt niet expliciet genoemd, maar is wel belangrijk voor ons. Daarom noemen wij dat ook. Juist op het eiland van Dordrecht is het belangrijk dat we voorop willen lopen en versneld en klimaatneutraal een stad willen realiseren. Inzet op energiebesparing is een belangrijke eerste stap en de verduurzaming van maatschappelijk vastgoed geeft een goed voorbeeld dat hopelijk goed doet volgen. Als het gaat om verduurzaming van woningen zou het CDA Dordrecht graag een helder en concreter pad willen zien dat doorlopen wordt. Het is voor inwoners vaak een raadsel wanneer hun wijk of hun huis in aanmerking komt voor verduurzaming. Verduurzaming staat op de agenda, maar mensen hebben geen idee wanneer ze aan de beurt zijn. Dat belemmert hen ook wel weer in het overwegen van investeringen of om zelf proactief ook een steentje daaraan bij te dragen. Dus wij vragen ons af of er een stappenplan komt voor inwoners waar concreet staat of en wanneer hun huis aan de beurt is zodat ze zelf hun afweging kunnen maken. Daarbij ook nog het punt ten aanzien van gemeentemonumenten. Is het een idee dat er een handreiking komt om bewoners uit bijvoorbeeld de negentiende-eeuwse schil op hun manier ook mee kunnen doen aan de verduurzamingslag? Dan een punt waar ...

De voorzitter: U heeft een interruptie van de heer Kuhlmann.

De heer Kuhlmann: Ja, ik hoor u over de verduurzamingslag en ik hoor u ook noemen negentiende-eeuwse schil. In de vorige raadsperiode hebben mijn collega's van GroenLinks samen met ons, met de Dordtse VVD hebben wij toen het initiatief genomen om te kijken om de regels voor zonnepanelen in de negentiende-eeuwse schil te versoepelen zodat meer mensen dat daar kunnen doen. Daar zit een strenge welstandseisen zitten daarop en kort gezegd vonden wij toen, en dat vinden wij nog steeds, dat je minder belang moet hechten aan die welstandseisen en meer aan verduurzaming, meer ruimte daarvoor geven. Die motie heeft het niet gehaald. Een meerderheid van de partijen waren tegen. Ik ben heel benieuwd nu ik u dit hoor zeggen, wat is de positie van de CDA daarin nu?

De heer Klerk: Nou, over het versoepelen van de regels van welstand, dat weet ik niet in hoeverre ik daar nu wel of niet voor ben, maar het gaat mij er wel vooral om dat er duidelijkheid wordt geschapen voor bewoners in hoeverre ze daar wat ze wel kunnen. Ik denk niet dat wij per definitie tegenliggen tegen het versoepelen van regels, maar nogmaals, dat is een andere casus waar ik nu niet een heel expliciet antwoord op kan geven, maar het gaat mij in dit punt vooral over de handreiking naar bewoners: hoe kunnen zij wel meedoen?

De voorzitter: Er wordt tevreden geknikt.

De heer Klerk: Dan het volgende punt is een punt waarop wij een amendement overwegen en dat is ten aanzien van de passage is opgenomen over het stadsstrand. Daar wordt genoemd een stadsstrand op het gebied tussen de Prins Claus- en de Prins Hendrikbrug. Wij zouden willen voorstellen van: is het niet mogelijk om die scope wat te verbreden om dat onderzoek ook mee te trekken tot het gebied tot aan de N3, dus de Wantijbrug? Dat gebied daar is ook de Amaliabrug. Aan het Wantij waar momenteel al veel gerecreëerd wordt en mogelijk zou het ook wel prima kunnen aansluiten bij het nog te ontwikkelen stadspark XXL, dus op dat punt zouden we wel wat breder willen kijken, dus daar overwegen wij een amendement. Dan tenslotte zijn we blij met de inzet van het mobiliteitsprogramma 2040 waarin het STOMP-principe wordt gehanteerd. Wij zijn van mening met het college dat Dordrecht een fietsstad zou moeten zijn en fietsveiligheid en comfort een prioriteit moeten krijgen. De fietser, we horen dat van andere partijen ook, het CU-SGP en de VVD, ook de CDA gaat de fietser aan het hart., Dus ja, daar zijn wij blij mee. Kortom, een ambitieuze begroting die past bij een ambitieuze stad. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ben ik benieuwd wie er van de VSP het woord gaat voeren. De heer Stolk zo te zien. Eerst de heer De Vries.

De heer De Vries: Op dit moment geen vragen.

De voorzitter: Dat is duidelijk en kort. De heer Stolk ook geen vragen? Heel goed. U spreekt in ieder geval met een mond. Heel goed. Daar houden we van, van duidelijkheid. Dan is de heer Schalken-den Hertog aan de beurt.

De heer Schalken-den Hartog: Ja, dank u wel. Ja, even een korte eerste reactie ook als we het hebben over groen, duurzaam en ruimtelijk Dordrecht, in eerste instantie wat Beter Voor Dordt betreft een opmerking wat betreft klimaatneutraal zijn in 2040, zeer ambitieus en we willen zeker allemaal ook die kant op, maar wat ons betreft is het vooral de belangrijker om niet te snel stappen te zetten omdat er ook nog heel veel technologische ontwikkelingen zijn die wellicht ... Dat is wel heel raar beeld. Ik ben aan het woord.

De voorzitter: Er wordt aan gewerkt om u in beeld te krijgen.

De heer Schalken-den Hartog: Nou ja, volgens mij gaat het om wat ik te zeggen heb en niet om hoe ik eruit zie. Maar wat ons betreft is die ambitie natuurlijk hartstikke goed, maar wanneer dat betekent dat je nu investeringen moet doen waarbij wellicht duidelijk is dat het in de komende jaren door de technologische ontwikkelingen met veel minder

investeringen hetzelfde effect kunt bereiken dan is die doelstelling 2040 niet zo hard en zou het wat ons betreft 2050 ook nog haalbaar zijn.

De voorzitter: Ik zie de heer Groenewege heeft een interruptie en daarna de heer ...

De heer Groenewege: Ik ben wel benieuwd welke technologische ontwikkelingen Beter Voor Dordt aan ziet komen waardoor we nog langer kunnen wachten met iets doen aan klimaatverandering.

De heer Schalken-den Hartog: Ja, als ik daar gelijk op mag reageren, we gaan zeker niet langer wachten, maar als we kijken naar bijvoorbeeld ontwikkelingen van zonnepanelen en de prijzen van de laatste jaren zijn er heel veel mensen die een jaar of tien geleden veel meer hebben moeten investeren in een mindere kwaliteit zonnepanelen dan wanneer ze dat nu zouden doen, dat ze veel sneller eigenlijk ook nog die terugverdientijd hebben en ook snel veel meer kunnen opwekken waardoor er veel meer op de lange termijn effect is. In dat soort zaken moet je dat wat mij betreft, wat ons betreft zien. Wij zeggen daarmee dus niet dat je moet zeggen van: oké, jongens, doe maar rustig aan, want we zien allemaal de noodzaak om die verduurzaming te doen, maar de strakke doelstelling 2040 die is wat ons betreft nog wat rekbaar.

De voorzitter: De heer Groenewege kijk niet alsof hij het daarmee eens is, maar die heeft verder geen vragen?

De heer Schalken-den Hartog: Nee, dat denk ik.

De voorzitter: Oké. De heer Van der Meer wil ook op dit punt ingaan.

De heer Van der Meer: Ja, ik zou willen vragen wat het vertrouwen op technologische ontwikkelingen, en ik hoop ook dat de technologische ontwikkelingen makkelijker en beter en goedkoper en snellere mogelijkheden, maar wat is de reden waarom dat zou moeten leiden tot een verschuiving van het einddoel? Want we willen gewoon in 2040 of zo snel mogelijk energieneutraal zijn en als dat op een slimmere manier kan, prima, maar niet later, want dan halen we meer ellende over ons heen. Bent u het daar niet mee eens?

De heer Schalken-den Hartog: Ja, voorzitter, wij zeggen hier dus ook niet dat je niet vol moet inzetten, maar dat je vooral ook de investeringen zo efficiënt mogelijk zou moeten doen, dus daar waar de meeste winst te behalen is daar het snelst op inzetten. Even om u allen gerust te stellen, natuurlijk willen we dat we allemaal zo snel mogelijk energieneutraal zijn. Absoluut. Ik ga naar de doelstelling vier, schoon, heel en veilig. Die is Beter Voor Dordt natuurlijk op het lijf geschreven waarbij het vooral wat ons betreft belangrijk is om het ook samen met inwoners, ondernemers en andere partners te doen en ook nog meer daarnaast aan de voorkant het voorkomen, ook in te zetten op handhaven, want zolang verkeerd gedrag nooit bestraft wordt of in ieder geval consequenties heeft, dan blijft het vaak ook dweilen met de kraan open. Dus we zien ook in die balans het inzetten op alle maatregelen om te voorkomen die zijn van belang, maar zeker ook in samenspraak met het handhaven, dus hand in hand. Dan hebben we het over de doelstelling vijf met betrekking tot het verbeteren van de kwaliteit van de woon- en de leefomgeving. Dan staat daar in de stukken dat er gewerkt wordt aan een

nieuw programma of visie met betrekking tot het buitengebied. Vanuit Beter Voor Dordt natuurlijk hierbij de opmerking dat het heel erg belangrijk is om vanaf de start van die visie ook echt belanghebbenden en bewoners mee te nemen en samen op te trekken in de uitwerking van die nieuwe visie of programma of hoe dat eruit moet gaan zien en natuurlijk, wat ons betreft, het duidelijk is dat de polders wat ons betreft natuurlijk gewoon groen blijven. Kort geleden heeft daar ook nog de Partij voor de Dieren vragen over gesteld en wat ons betreft is dat natuurlijk ook, staat dat vooraan. Dan hebben we het over bouwend en bereikbaar Dordrecht, dan zijn daarbij ook de eerste doelstellingen, doelstellingen die ook zeker bij Beter Voor Dordt passen, want die koers is ook al eerder ingezet als we het hebben over het bouwen en de ambities, want er is de afgelopen jaren al zeker ook heel veel gedaan om de voorkantprocedures zo kort mogelijk te krijgen, dus daar is al veel op ingezet en dat moeten we vooral ook zo vasthouden om het bouwtempo erin te kunnen houden. Dan hebben wij een opmerking die we ook al eerder hebben gemaakt met betrekking tot het bouwen tot het sociale segment. Ook daar wordt natuurlijk volop ingezet en vanuit Beter Voor Dordt hebben we natuurlijk ook in ons programma staan dat wat ons betreft er ook een budget vrijgemaakt mag worden om een onrendabele top zeg maar te kunnen financieren vanuit de overheid en de bijdrage om daarvoor te zorgen dat die sociale woningbouw dus beter op gang komt en goed op stoom komt. Even kijken. Er is natuurlijk ook een mooi initiatiefvoorstel geschreven door de VSP en ondersteund ook door het CDA met betrekking tot de knarrenhofjes zoals dat heet en dat is ook iets wat Beter Voor Dordt heel belangrijk vindt om dat uit te kijken, maar daarnaast zijn er natuurlijk meer initiatieven. We hoorden kort geleden over een vereniging die Samen Leuk Ouder Worden heet, SLOW noemen ze dat. Dat is ook een particulier initiatief en het lijkt ons ook heel goed om vanuit de gemeente daar ook proactief met die mensen in gesprek te zijn om aan alle kanten te proberen om ook die zaken met elkaar op te pakken zodat dat ook gerealiseerd zou kunnen worden. Dan hebben we het over bereikbaarheid, dan kunnen we ons vinden in de meeste doelstellingen, alleen is Beter Voor Dordt, en dat zou duidelijk zijn, wel faliekant tegen het afschaffen van de gratis bus voor 65 plus en er zijn ook andere partijen die zich daar ook duidelijk over hebben uitgesproken. Wij vinden echt dat alle 65-plussers graag zo optimaal mogelijk moeten mee kunnen blijven doen waarbij het zo is dat het natuurlijk niet alleen is vanwege de financiën dat mensen van 65 plus een gratis buskaart wordt aangeboden, maar juist ook om daarmee te voorkomen dat mensen de auto weer gaan pakken en met elkaar in de file staan om de stad te gaan bezoeken, dus wat ons betreft is dat geen goed idee en daar wil ik eigenlijk het in de eerste termijn bij laten.

De voorzitter: U heeft een interruptie van de heer Struijk.

De heer Struijk: Ja, dank u wel voorzitter. Ik heb een vraagje aan de heer Schalken over die 65 pluskaart, dat gratis vervoer. Wat heeft u nu liever, dat een welgestelde 65-plusser gratis met de bus kan of een armlastig iemand onder de 65 die straks mogelijk dat wel kan?

De heer Schalken-den Hartog: Volgens mij, als ik even terugga naar ons programma, zeggen wij in ons programma niet dat daar ook naar gekeken moet worden, maar wij vinden het wel heel belangrijk dat die 65 plusser zo mobiel mogelijk blijft en niet alleen vanwege de financiën, maar ook vanwege het feit dat de bussen sowieso al rijden, vanwege het feit dat wanneer je daar weer uitzonderingen gaat maken of bepaalde

groepen gaat doen dat dat weer heel veel administratieve rompslomp geeft en dat dat ook eerder de reden is geweest om 65+ voor die hele doelgroep zo te houden en omdat dat de makkelijkste manier was om het ook te organiseren.

De voorzitter: Ja, gaat uw gang, de heer Struijk.

De heer Struijk: Vindt u het niet erg rigide elke 65-plusser, want die hoeft echt de auto niet te pakken. Er zitten hier meerdere 65-plussers die heel vitaal zijn en die nooit in een auto rondrijden in Dordrecht en die ook niet in een bus stappen, maar de fiets pakken of wandelen. Dat kan ook heel goed. Ik zou me er nog wat bij voor kunnen stellen als u zegt: 73 plus of zo, maar 65 plus is hartstikke jong, man.

De heer Schalken-den Hartog: 65 is ook hartstikke jong en er zijn ook inderdaad heel veel fitte 65-plussers, maar er zijn ook heel veel 65-plussers die gebruik maken van het gratis OV en daarmee dus de auto laten staan en dus wat makkelijker en wat vaker bijvoorbeeld op bezoek gaan of naar de binnenstad gaan om onze lokale economie te stimuleren en het zou zonde zijn als dat verloren gaat.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Stam, nog even een opmerking tussendoor, u ziet dat het scherm aan de ene kant wat vaag is en aan de andere kant niet. Dat heeft te maken met de camera, die kan op dit moment niet gereset worden, dus daar moeten we het even mee doen, dus dat ligt niet aan brillenglazen of contactlenzen, maar dat is gewoon de lens, die is misschien beslagen door alle emotie die er aan die kant afspat. Dat zou kunnen, maar het geluid is goed, dus u bent goed te verstaan. Mijnheer Stam, u wou ook nog even.

De heer Stam: Dank u wel voorzitter. Toch nog een paar kleine toevoegingen op de woordvoering van collega Schalken en met name op HVC. Ik heb collega Gündogdu horen zeggen van: we hebben gelukkig een HVC en een Gevudo in onze stad. Ik weet nog niet of wij daar zo gelukkig mee zijn. We hebben daar al heel veel vragen over gesteld en als we dan naar de begroting kijken en het uitrollen van het warmtenet dan hebben wij wel de vraag van: hoe gaan we dat dan doen? Ik bedoel, nieuwbouwwijken, hoe gaan we bestaande wijken dan aanpakken? Ik zie ook dat dat EFG-label uit gefaseerd wordt. Dan gaat het om 16.000 woningen waarvan 2700 in corporatiebezit. Dat vind ik dan toch wel redelijk ambitieus hoe je dat op gaat pakken binnen vier jaar, dus ik ben wel benieuwd hoe dat opgepakt gaat worden. Er is al even gerefereerd aan de tien miljoen die wij in ons programma hebben opgenomen. Ter aanvulling op de woorden van mijn buurman, wij gaan er wel een motie over indienen, evenals over die 65 plusbus, want dan heb ik nog wel een vraag aan de heer Struijk. Ik zie het college wel heel goed 75 euro voor ieder gezin in Dordrecht teruggeven omdat de tarieven aan de belasting zijn opgehoogd. Hoe vindt hij dan de verhouding 75 euro terug naar alle gezinnen in Dordrecht ten opzichte van gratis vervoer voor 65-plussers, wat volgens mij vele malen goedkoper is dan die euro 75? Maar dan zit ik hier op het verkeerde moment, want ik bedoel, dat is meer financiële vraag voor aan de andere kant. Waarom heb je dan je tarieven niet aangepast dat je die euro 75 niet hoeft terug te betalen? En ook hier overwegen wij nog een amendement over in te dienen. Dan even over de bomen en het groen, hartstikke mooi, dat klinkt een beetje cynisch, maar ik hoop niet dat u bedoelt: planten waar kinderen geboren worden, want volgens mij wordt tachtig procent in het ziekenhuis geboren, dus dan staat het Albert Schweitzer binnen no-time vol met bomen,

dus wat dat betreft prima. Als je dan kijkt naar bouwend, de sociale woningbouwopgave die heeft de laatste tijd enorme impuls aan de vraagkant gehad. Wat mij wel opvalt in de begroting is dat we nog steeds uitgaan van de aantallen die we de afgelopen jaren met elkaar besproken hebben en met name GroenLinks heeft de afgelopen jaren toch wel heel vaak geroepen dat er veel meer sociaal moet zijn en wat ik nu eigenlijk mis in deze begroting is eigenlijk toch wel hun plan hoe je dat gaat aanpakken, want 2023 is ook zo voorbij en dan komen de eerste plannen in 2024 en ik had eigenlijk wel verwacht dat ze een A4'tje in de achterzak hadden zitten na vier jaar roepen om meer sociale woningen, dat ze daar de plekken voor hadden gehad en de aantallen. Tot zover.

De voorzitter: Ja, dank u wel. De heer Struijk, u werd uitgedaagd, dus gaat uw gang.

De heer Struijk: Ja, ik denk dat ik daar wel op moet reageren eventjes. Nou, wat betreft die bomen bij het ziekenhuis, het zou overigens wel heel mooi zijn, hoor, om daar, want het is een behoorlijk verstening, om daar nog wat boompjes bij te zetten. Niet aan de Dordtwijkkant maar aan de andere kant. Volgens mij is het overigens vijftig procent ongeveer wat in het ziekenhuis geboren wordt, maar u begrijpt ik bedoel meer de woonplaats, het geboortehuis, niet het geboortehuis, maar het huis waar het kind gaat wonen, die wijk. Dat had ik in mijn achterhoofd, maar scherpe opmerking. Over de andere opmerking, natuurlijk hebben wij ook nagedacht over wat kan je doen met het ging over vier miljoen geloof ik? Maar we hebben ook nagedacht over wat is nou eerlijk? Want dan kan je wel weer die 65-plusser zijn gratis buskaart, maar dan mis je heel veel mensen. Deze 75 euro die krijgt nu echt iedereen, van jong tot oud, arm, rijk, iedereen krijgt 75 euro. Dat werkt dus eigenlijk nog een beetje nivellerend. Dat is niet per se misschien de bedoeling, maar het was wel de bedoeling dat echt elk huishouden in Dordt deelt en de mensen die hem eigenlijk niet nodig hebben zijn altijd vrij om hem gewoon te schenken aan iemand die hem beter kan gebruiken, maar dit vonden wij de meest eerlijke oplossing. Je had ook kunnen kijken naar wat kan je voor leuke dingen doen met vier miljoen die stand houden? Maar daar help je ook degene die nu worstelt en die elk, ik noem het altijd nog maar dubbeltje, ik ben van het oude tijdperk, elk dubbeltje om moet keren, die kan heel blij zijn misschien met die 75 euro.

De voorzitter: De heer Stam.

De voorzitter: Ja, voorzitter, u hoort mij niet zeggen dat die mensen die het echt nodig hebben het niet moeten krijgen. Waar ik meer op doel: als je dan toch 75 euro terug gaat geven aan gezinnen, enerzijds, waarom maak je dan je tarieven zo hoog? Want ik zie het ook in het meerjarenperspectief wat op zich er best wel rooskleurig uitziet. Er wordt veel op een aantal fronten een voorschot genomen door zeker ook binnen groen een aantal reserves al te vormen en waar nog geen besluitvorming over is en dan kijk ik ook naar de discussie die we landelijk zien rondom de 190 euro die nu terugkomt. Nou, daar staat de tv bijna bol van, van moeten we hem wel accepteren? Willen we hem wel accepteren? En dan denk ik: ja, om in deze discussie te blijven en als ik kijk naar de mensen om ons heen met de laagste inkomens, volgens mij via de sociale dienst zijn er zoveel regelingen voor dat het goed gaat, maar nogmaals, het punt is dan, wij zien veel liever die vier miljoen ergens anders voor ingezet en had dan de tarieven wat lager gehouden dat u niet met die 75 euro om de hoek had hoeven komen.

De voorzitter: Ja, u blijft het oneens op dit punt, maar de heer Van der Meer wilde ook nog iets.

De heer Van der Meer: Nou ja, een vraag: over welke tarieven heeft u het nu precies die lager zouden moeten in uw ogen?

De heer Stam: Ja, als u mij vraagt welke tarieven dan maakt dat mij helemaal niet uit, gewoon de totale belastingdruk die is hoger geworden en daar is nu vier miljoen op vrijgespeeld om niet terug te betalen aan onze inwoners, dus als u zegt: welke belastingen wilt u dan verlagen? Pak er maar een. Doe de OZB.

De heer Van der Meer: Nou, de facto verlagen we het totaal aan lokale lasten wat er betaald moet worden voor iedereen.

De voorzitter: Oké. U bent er niet uit, maar volgens mij komt dit nog terug in de raad en met een amendement dat u aangekondigd heeft, dus ik vermoed zomaar dat we daar dat debat nog voort gaan zetten en dan is het misschien handig, want dan is de wethouder financiën er ook bij, dus dan kunnen we ook het grotere plaatje bekijken.

De voorzitter: Dan ga ik naar mevrouw Rutten.

Mevrouw Rutten-Alberts: Dankjewel. De PVV heeft op dit moment geen voorlopig standpunt en ook geen vragen.

De voorzitter: Prima. Dank u wel. De heer Cobben.

De heer Cobben: Voorzitter, bedankt. Wij hebben met belangstelling voor de eerste keer voor onze partij de begroting gelezen en op een aantal onderwerpen hebben wij toch wel een iets andere visie dan de meeste partijen hier. We zien dat de gemeente wat ons betreft een nogal grote broek aantrekt en heel veel goedbedoelde dingen wil regelen waarvan wij zeggen van: ja, de mensen kunnen daar ook wel een eigen verantwoordelijkheid in nemen of zelf nadenken wat goed is. Een voorbeeld, een voedselvisie, wij vinden het niet echt de taak van de gemeente om een voedselvisie te gaan opstellen. Wij denken dat de meeste inwoners oud en wijs genoeg zijn om zelf na te denken wat ze het liefste willen eten. Wij vinden dat geen taak voor een gemeente. Als het gaat om klimaatneutraal in 2040 in plaats van 2050, ik denk dat weinig mensen zich nog realiseren dat goedkope energie, de brandstof onze welvaart is geweest en als je te hard gaat dan loop je het risico dat het ten koste gaat van de welvaart. Als je nieuwe technieken gaat gebruiken die in hun aard duurder zijn dan fossiele alternatieven dan gaat het gewoon ten koste van de welvaart, dus het tempo van het creëren van klimaatneutraliteit moet eigenlijk een gelijke tred houden met de technologische ontwikkelingen. Ik noemde het ook in verband met het voornemen voor een zero-emissiebeleid in de stad. Dat zou betekenen dat elektrische auto's alleen nog maar in de stad mogen rijden, maar iedereen weet dat op dit moment de elektrische auto grotendeels op kolen en gas nog rijdt. Er is op dit moment nog te weinig groene elektriciteit voorhanden, dus ook daarvoor geldt dat je daar niet te snel mee moet zijn. Je moet eerst zorgen dat er genoeg groene elektriciteit is. Dat kan de gemeente niet, want het is een landelijk probleem en daarvoor moeten veel meer windmolens op zee of elektrische kerncentrales worden gebouwd, whatever, als het maar groen is en als er

dan genoeg aanbod is dan kun je eens gaan denken: hoe kunnen we elektrische auto's gaan stimuleren? Daar hoort een bepaalde volgorde in en die volgorde wordt in onze visie niet gehanteerd. En als het gaat om het programma bouwend en bereikbaar hebben wel een aantal opmerkingen. Verder gaat de heer Groenewege wil graag nog even over de duurzaamheid.

De heer Groenewege: Ja, ik vraag me af als mijnheer Cobben de krantenartikelen leest over verdroging, overstromingen, zeespiegelstijging, of u dan nog het idee heeft dat wij de tijd hebben om de optimale volgorde te hanteren of dat we gewoon geen tijd meer hebben en alles moeten doen op dit moment wat kan om onze uitstoot te beperken?

De heer Cobben: Nou, onze partij maakt zich daar niet zo heel veel zorgen over. Als het bijvoorbeeld om zeespiegelstijging gaat dan is op dit moment in Nederland nog helemaal geen sprake van een versnelling van de zeespiegelstijging die er altijd al is geweest. We zijn in ons land heel goed in staat om de dijken een beetje op te hogen, dus wij zijn daar niet zo bezorgd over, maar goed, dat is een verschil in visie. Als het gaat om bouwend en bereikbaar zien wij ook wel wat verschil in visie is. Bijvoorbeeld de spoorzone, de woningbouwambitie, natuurlijk begrijpen we dat er een woningtekort is en dat er woningen gebouwd moeten worden. Vroeger was het altijd zo dat woningbouw een rendabele activiteit was. Je kocht landbouwgrond op voor tien of twintig euro per vierkante meter en dan opeens een paar honderd euro per vierkante meter door bestemmingswijziging en daar kon je alles van bekostigen. Nu lijkt het erop dat de gelden die de gemeente heeft gekregen door de verkoop van Eneco worden aangewend voor woningbouw op eigenlijk onrendabele locaties, op plekken waar je bedrijven moet uitkopen, waar je de bodem moet saneren en daar moet dus geld bij vermoedelijk en dat geld komt eigenlijk uit de reserves die verkregen zijn met de opbrengst van Eneco. Dat geld is opgebracht door inwoners via hun energierekening in het verleden en wij denken eigenlijk dat woningbouw ook beter kan plaatsvinden op locaties waar het wel goedkoper kan en misschien lukt dat niet op het eiland van Dordrecht, want wij zijn er ook niet voor om in de polder te gaan bouwen, maar wel in andere delen van het land, dus wij zouden liever zien dat Dordrecht tegen de rijksoverheid zegt: sorry, rijksoverheid, ons eiland is een beetje vol en kunt u liever niets de woningbouwambities in andere delen van het land projecteren? Wij zijn bezorgd dat wij een verplichtende overvolle stad gaan krijgen en dat het daardoor minder leefbaar wordt. Ik koppelde dat ook aan het STOMP-principe. Wat ons betreft iedereen die auto wil rijden moet auto kunnen rijden. We zijn wat dat betreft voor een stukje vrijheid en het laatste punt wat ik wil maken ...

De voorzitter: Voor uw laatste punt, de heer Kuhlmann wou nog even over de woningbouw interrumpen.

De heer Kuhlmann: Ja, dank u wel voorzitter. Als ik goed naar u luister zegt u: goed, bouw maar geen huizen in Dordrecht erbij en zeker niet als je daar een investering moeten doen vanuit de gemeente. In het licht van zeg maar huishoudens die kleiner worden, mensen die bijvoorbeeld ... Gezinnen die scheiden en vader en moeder ieder een eigen huis waar ook plek is voor de kinderen, dan heb je met zelfs met hetzelfde aantal Dordtenaren heb je toch meer huizen nodig dan tien jaar geleden of twintig jaar geleden. Ik denk, of wij denken dat het goed is om de mensen in onze stad die woonruimte zoeken om die de gelegenheid te bieden en dat het ook een goede investering is dat de stad daar beter van wordt als je bepaalde terreinen bijvoorbeeld het

Maasterras opknapt en daar een hele leuke centraal gelegen woonwijk van maakt. Gunt u die bewoners, onze stadgenoten niet die leuke woning?

De heer Cobben: Ja, zeker wel, we gunnen iedereen een leuke woning. We zijn ook helemaal niet tegen woningbouw. We vinden alleen dat we heel kritisch moeten zijn van: waar gaan we dat doen? Het moet eigenlijk het liefst gebeuren op plekken waar dat met zo min mogelijk belastinggeld moet, dat er geen geld bij moet vanuit andere bewoners en natuurlijk is dat lastig hier en daar, maar waarschijnlijk zijn er op het eiland van Dordrecht nog genoeg plekken te vinden waar dat kan, maar om nou vele tientallen miljoenen belastinggeld te gaan steken in projecten waar de woningbouw eigenlijk niet rendabel is, daarvan zeggen we van: goh, kijk naar alternatieven of heroverweeg dat, maar goed, dat is onze visie daarop. Daar kan je van alles van vinden natuurlijk.

De voorzitter: Ja, dank u. U was toe aan uw laatste punt begreep ik.

De heer Cobben: Ja, dat gaat nog over het parkeren. We hebben in de begroting gezien dat het parkeren in Dordrecht op dit moment niet kostenneutraal is. Het levert de gemeente meer op dan het kost en wat ons betreft zou dat eigenlijk wel kostenneutraal moeten zijn zodat inwoners uit Sterrenburg of Crabbehof of Stadspolder die niet op een andere manier dan met de auto naar de stad kunnen om wat voor reden dan ook gewoon niet meer betalen dan het kost. Dat is eigenlijk ook onze visie daarop, dus dat zijn zo wat eerste reacties. Wij overwegen nog op welke punten wij eventueel moties gaan indienen of amendementen buiten de twee die we al hebben ingestuurd waaronder die 75 euro. Daar zijn wij het helemaal eens dat wij dat liever niet zien, maar dat wordt ook een andere vergadering dan we nu besproken.

De voorzitter: Prima. Dank u wel. De heer Stam heeft een interruptie.

De heer Stam: Voorzitter, ik weet niet of ik nog mag reageren op de woorden van de heer Kuhlmann, ik hoorde de heer Kuhlmann zeggen: je hebt woningen nodig. Dat ben ik helemaal met hem eens, maar hij heeft ook een punt gemaakt van: mensen gaan scheiden, mensen hebben kinderen. Stel nou dat wij een motie indienen over die tien miljoen en wij willen de onrendabele top van sociale woningen van rond de 250 woningen gaan bouwen, bent u dan met mij bereid om te zeggen van: wij willen daar de Dordtse wachtenden van de wachtlijst van Dordrecht, die kinderen en die gescheiden mensen die u noemt, bent u dan bereid om die a la model van Utrecht een jaar lang voorrang te geven om die woningen te gaan betrekken? Want we zien natuurlijk ook allerlei andere doelgroepen die we eigenlijk vanuit buiten onze gemeente op ons dak krijgen voor die huisvesting en iedereen moet goed gehuisvest worden, maar u heeft voor mij nu een deurtje opengezet met betrekking tot die gescheiden vrouwen en die kinderen, dus hoe kijkt u daar tegenaan?

De voorzitter: Dat is een goede vraag. U mag daar kort op reageren. Ik denk dat dat ook een punt is wat meer past bij de begroting bij de algemene woonvisie, maar korte reactie van de heer Kuhlmann.

De heer Kuhlmann: Ja, voorzitter u heeft gelijk, dit komt volgens mij later vanavond ook aan bod in een andere commissievergadering, maar ik kan er wel iets over zeggen. Er zijn volgens mij ook inderdaad in zo een situatie van een gescheiden gezin, niet iedereen

is natuurlijk aangewezen op een sociale woning, dat in de eerste plaats, gelukkig, maar we hebben dus allerlei soorten woningen nodig, maar voor sommige mensen geldt ook dat je inderdaad juist zo een sociale woning nodig hebt. En het probleem, de analyse denk ik die we allebei deden is dat op het moment wel heel veel groepen in aanmerking komen voor de urgentie, voor die voorrang en daar zou je kritisch naar moeten kijken en dat is ook onderdeel van onze bijdrage in dat commissiedebat later vanmiddag of vanavond.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Stam is tevreden?

De heer Stam: Nog een kleine opmerking. Mijnheer Kuhlmann heeft net een vraag gesteld aan mijnheer De Klerk over een eerder ingediende motie. De VVD heeft ook een eerdere motie ingediend om statushouders geen voorrang te geven. Hoe denkt u daar nu over dan?

De heer Kuhlmann: Nou, goed, ik wil niet helemaal vooruitlopen op het debat dat over, wat zal het zijn, een uurtje in een andere zaal wordt gevoerd, maar dat is daar een onderdeel van en we hebben daar eerder duidelijk onze mening over gegeven. Dat was toen niet een aanleiding voor andere partijen in de raad om daarin mee te gaan, maar als je een beetje uitzoomt en wat meer algemeen ernaar kijkt van: moet je die regels rondom urgentie is dat nou perfect? Zijn en redenen om daarnaar te kijken? Jazeker. Maar goed, dat komt straks aan bod.

De voorzitter: Ja, volgens mij is dat trouwens een beeldvormende commissie als ik het goed heb, maar goed, we gaan het zien. U bent ook meteen aan de beurt voor uw woordvoering.

De heer Kuhlmann: Ja, dank u wel voorzitter. Die begroting die nu voor ons ligt dat is wat ons betreft een mijlpaal waar zeker en geschiedenis aan vooraf gaat. Dat doen we trouwens nog steeds, ook vanavond, we gaan als Dordtse VVD heel vaak langs de deuren. We spreken met heel veel bewoners. Daar halen we dingen op. We zijn met een verkiezingsprogramma de stad ingegaan. We zijn voor het eerst de grootste geworden en wij hebben ook het vertrouwen gekregen van deze raad om in het college deel te mogen nemen. Daar zijn wij heel dankbaar voor en we zijn daarom ook blij dat er een aantal punten waar we ons hard voor maken dat we die terugzien in deze begroting. Ik wil ze even per hoofdstuk een beetje doorlopen. Het groen, bouwen en bereikbaarheid. Om te beginnen met groen. Daar zijn drie punten noemen waar we heel positief over zijn en een zorgpunt. In de eerste plaats zijn we buitengewoon blij en tevreden dat het stadsstrand dat daarin geïnvesteerd gaat worden, Wantij-West, iedereen kent daar natuurlijk die trappen bij de bioscoop hoe leuk daar gespeeld wordt. Nou, om in die omgeving daar een prachtig stadsstrand te gaan aanleggen, wij kijken daar echt naar uit en we zijn heel blij dat we die afspraak hebben kunnen maken dat dat terug is te vinden in deze begroting. Een andere is dat de Dordtse VVD ook houdt van een stad met gezellig groen. We zijn daarom blij dat het college daar werk van wil maken door beter onderhoud aan bestaand groen door te investeren in bloemrijke perkjes met veel verschillende planten in biodiversiteit en door te investeren in meer groen in onze stad op muren en loze plekken die nu geen functie hebben. Een andere is dat we heel blij zijn met de investeringen in de strijd tegen afvaldumping en zwerfafval. Wie door de wijken van onze stad loopt ziet dat dit een enorm probleem is. Naast de containers op straat, in

de bosjes, het loopt echt de spuigaten uit. Ik weet dat er ook in de vorige periode aan gewerkt is. Het is een moeilijk en hardnekkig probleem, maar ik weet ook dat dit probleem de volle aandacht heeft van dit college en wethouder Merx in het bijzonder en we kijken dan ook reikhalzend uit naar het aanvalsplan dat eraan komt voor dit probleem. Dan een zorgpunt wat we hebben. Dat is een punt dat denk ik gedeeld wordt door heel veel partijen in deze raad. De omgeving van Chemours en Dupont vraagt bijzondere aandacht. Het wordt ook genoemd in de begroting. De ernstige PFAS vervuiling uit het verleden moet worden aangepakt en het is terecht dat het gemeentebestuur de bedrijven hiervoor aansprakelijk heeft gesteld. Het is goed dat de gemeente hiermee met het beleid doorgaat in 2023 en we moeten ook zeer alert zijn op de huidige uitstoot van deze fabriek en dat begint met beter onafhankelijk toezicht te hebben. Daar hebben we recent ook artikel 40 vragen over gesteld. Dan ga ik door naar bouwen en wonen. We leven in de roerige tijden. De kredietcrisis, de wooncrisis stond er een jaar geleden heel anders voor dan nu, maar we moeten nu niet verslappen en koers houden. Waar we in de raad over planvorming spreken zijn dat veelal geen woningen voor het volgende jaar, maar we kennen helaas een hele lange periode van planvorming, zeker in de spoorzone. De agenda 2030 is daarin een strategisch kompas. Dat moeten we vasthouden, ook als het er op korte termijn net even anders uitziet. Kenmerkend aan een kompas is natuurlijk ook dat je kunt bijsturen binnen de kaders van de uitgezette koers. In deze raadsperiode is een inhaalslag voor goedkopere koopwoningen nodig en ook moeten de achterstand op de sociale huur inlopen. Daarnaast zijn er meer maatregelen nodig om doorstroming in deze woningen te bevorderen en vorig jaar hebben we ook de opkoopbescherming ingevoerd. Wij zijn erg benieuwd naar de evaluatie van deze maatregel, zeker in de huidige tijdgeest. Zijn het middel en de kwaal nog met elkaar in verhouding? En dan, voorzitter, tenslotte, bereikbaarheid van onze stad, een onderwerp dat mij ook persoonlijk zeer nauw aan het hart ligt. Het is hard nodig dat onze stad investeert in wegen en parkeergelegenheid en dat gaat het college met steun van de Dordtse VVD ook doen. Er wordt geld gestoken in het investeren van het verbeteren en veiliger maken ... Er wordt geld gestoken in het verbeteren en veiliger maken van wegen en er wordt flink geïnvesteerd in parkeergelegenheid. En dat kan. Er werd zojuist al even aan gerefereerd, want de parkeerinkomsten zijn een flinke cash cow voor de gemeente en het moet, wat je ziet momenteel, ik heb daar eerder vanavond ook wel wat over gezegd, dat het op drukke momenten vastloopt in ons centrum. We moeten daarom snel het nieuwe stadskantoor gaan bouwen met bijbehorende parkeergarage en vervolgens ook snel de Spuihavengarage gaan uitbreiden en natuurlijk flink investeren in parkeerterrein Weeskinderen ijk. Weeskinderendijk moet echt veel en veel aantrekkelijker alternatief worden. Aan de prijs ligt het niet, het is gratis, maar het wordt begrijpelijkerwijs als te afgelegen ervaren, dus daarvoor moeten we een goed werkend systeem hebben met pendelbusjes en daar actiever over communiceren. Bezoekers moeten zoveel mogelijk naar die parkeerterreinen gaan zoals de Weeskinderendijk zodat de parkeerruimte op straat zoveel mogelijk beschikbaar is voor bewoners. Veel bewoners in onze stad hebben moeite om hun auto in de buurt van hun huis te parkeren en het is daarom goed dat het college investeert in meer parkeergelegenheid in de wijken. Ook juichen wij van harte de investeringen toe in het OV, fietsvoorzieningen en in betere looproutes, dus we zijn een groot voorstander van de hoogfrequente lightrail verbinding naar Rotterdam, Den Haag en Leiden. Heel fijn dat daar aan wordt gewerkt. Tot zover.

De heer Struijk: Voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Ter interruptie ... Excuus. Twee interrupties, eerst de heer Struijk en daarna de heer Gündogdu.

De heer Gündogdu: Ja, dank u wel voorzitter. Ik dacht ik zal de heer Kuhlmann eerst even laat uitpraten, maar ik heb een vraagje over wat u in het begin van uw woordvoering volgens mij noemde over het stadsstrand en u noemde de trappen hoe leuk daar gespeeld wordt en hoe mooi het zou zijn als daar straks een stadstrand zou liggen. Zo ongeveer zei u het volgens mij. Is wat de Dordtse VVD betreft dat ook de plek voor het stadstrand?

De voorzitter: De heer Kuhlmann.

De heer Kuhlmann: Nee, zoals het in de stukken staat blijkt het een voor de hand liggende plek in die omgeving Wantij-West. Het is denk ik heel goed om met de bewoners, met de stad te kijken wat de beste plek daarvoor is, maar als je ziet de levendigheid die daar nu is, de evenementen die er worden georganiseerd dan lijkt die omgeving een voor de hand liggende plek.

De voorzitter: De heer Gündogdu.

De heer Gündogdu: Ja, voorzitter, dank u wel. Ik hoorde mijnheer Kuhlmann zojuist aangeven dat mede door inzet van de Dordtse VVD het college heeft opgenomen in deze begroting dat er meer parkeerplaatsen in de wijken zouden worden gerealiseerd. Kunt u mij daar wat voorbeelden van geven waar we in 2023 wat van kunnen merken? Welke wijken? Waar gaat het plaatsvinden?

De voorzitter: De heer Kuhlmann.

De heer Kuhlmann: Nou, in de begroting, ik heb hem nu niet, het is een uitgebreid stuk, alle hoofdstukken zo precies uit mijn hoofd, maar wat je terugziet is bepaalde hubs in bepaalde wijken en wat je je bijvoorbeeld heel goed kan voorstellen, het is natuurlijk een probleem, jullie kennen dat heel goed, de druk in Oudelandshoek, maar natuurlijk komt er of is er nu een parkeerterrein voor die bestelbussen. Dat is denk ik een hele goede daarvoor en het verlicht natuurlijk de druk enigszins in de wijk. Ik begrijp ook heel goed, daarmee hebben we niet een parkeerwalhalla gecreëerd in Oudelandshoek, maar alle beetje helpen en zo zie ik dat ook terug in deze begroting, dat je op de plekken waar dat nodig is dat soort hubs gaat werken. Welke wijken precies, goed, ik ben net als u een amateurpoliticus, ik doe dit een beetje naast mijn gewone activiteiten, dus ik heb niets helemaal exact zeg maar nu bedacht op welke vierkante meter we dat gaan doen, maar ik verwacht daar goede dingen van, van onze wethouder.

De heer Gündogdu: Ter aanvulling, het is niet mijn bedoeling geweest om u te verhoren, absoluut niet, maar voordat we valse verwachtingen hebben, tuurlijk, parkeren in de wijken vinden wij ook heel erg belangrijk, maar dat moet dan ook natuurlijk gestoeld zijn op concrete initiatieven die we volgend jaar kunnen verwachten vanuit het college en ik ben in de vooronderstelling dat ik die nog steeds niet in dat kader heb gelezen of gezien, maar wellicht dat de portefeuillehouder daar iets over kan vertellen.

De voorzitter: Ja, we gaan dat zo merken dan. Dit was het vanuit de VVD? Vanuit GroenLinks, de heer Den Hartog.

De heer Den Hartog: Dank u voorzitter. Sorry. Een groene en duurzame ruimtelijke inrichting van Dordrecht is een kernlijn van ons verkiezingsprogramma menselijk, eerlijk en duurzaam en we zijn dan ook blij dat dat in hoge mate in het coalitieakkoord en ook in de begroting terug te vinden is. Ik noem onder andere de versnelling van de energietransitie, groen tot aan de voordeur, klimaatadaptatie, bevordering biodiversiteit, circulariteit, natuur inclusief bouwen, de dertig procent sociale woningen van het totaal en het STOMP-principe waarbij loop- en fietsvoorzieningen voorrang krijgen. Dat is een hele positieve mening over dit akkoord. Dan zijn er natuurlijk een aantal zaken waar we andere of uitgebreidere gedachte hebben. Ten eerste klimaatneutraliteit. Er komen binnenkort plannen hoe we in 2040 klimaatneutraal kunnen zijn. Energiebesparing, duurzame mobiliteit, duurzame energieopwekking zijn daar onderdeel van. Dat gaat dus voor achttien jaar tot 2040, maar er is nauwelijks structureel geld voor en dat dringt. We vragen het college daarom om een onderbouwde inschatting te maken hoeveel geld er eigenlijk nodig is tot 2040, welke mogelijke andere financieringsbronnen naast de reserves er zijn en een goed verhaal te maken om duidelijk te maken dat er ook uit incidentele reserves kan worden geput. Het tweede punt, de klimaatadaptatie. In de plannen van Groenblauw aan de Dordtwijkzone zit veel over klimaatadaptatie. Dat juichen we toe. Waar onzes inziens nog wat meer aandacht voor mag zijn dat zijn maatregelen in alle wijken gericht op wateropvang, droogtebestrijding, het opvangen van hittestress en als je dat doet dan hoort daar ook budget bij, structureel of incidenteel. De vraag is: is dat er voldoende? Volgende punt, de participatie. Na de verkiezingen hebben we raadsbreed geconstateerd dat er een ernstige kloof is tussen burgers en politiek of bestuur, dat velen geen vertrouwen meer in de overheid hebben. Er moet dus creatief gezocht worden naar vormen van inspraak, participatie, medeverantwoordelijkheid van burgers, die in een veel hogere mate dan nu het geval is het gevoel geven dat ze echt meedoen, dat er echt wordt geluisterd. Ook hier geldt weer, daar is menskracht en budget voor nodig. Is dat er? Dat ga ik naar het tweede programma. De betaalbaarheid van de woningen.

De voorzitter: U heeft een interruptie van de heer Groenewege nog over de duurzaamheid denk ik.

De heer Groenewege: Ja, het valt mij op dat GroenLinks veel geld mis, geld voor de energietransitie, geld voor wateropvang, geld voor droogtemitigatie, geld voor hittestress, geld voor inspraak, maar GroenLinks zat toch zelf aan tafel toen deze begroting werd opgesteld? Wat is daar gebeurd?

De heer Den Hartog: Zeker.

De heer Den Hartog: De heer Den Hartog.

De heer Den Hartog: Dank u. We hebben natuurlijk een akkoord op hoofdlijnen en dat vergt verdere invulling. Er is natuurlijk geld gereserveerd voor programma's en de nadere invulling die gebeurt nu, dat is onderdeel van de nieuwe bestuurscultuur waarin overigens ook de oppositie mee kan praten natuurlijk, want dat wordt hier in de raad besloten en wij geven aan welke aandachtspunten wij graag zouden willen zien.

De heer Groenewege: Dan valt het mij op dat de VVD echt een heel positief verhaal had over de begroting, geld voor parkeren en geld voor allemaal VVD dagdromen, maar geld voor GroenLinks dagdromen die zijn er niet zoveel. Wat is daar dan mis gegaan?

De heer Den Hartog: Nou, dat valt nog te bezien. Dat is vooruitlopen op de antwoorden.

De voorzitter: De heer Gündogdu en daarna de heer Kuhlmann.

De heer Gündogdu: Voorzitter, dank u wel. Overigens mijn complimenten richting de heer Den Hartog in die zin dat hij terecht de vraag stelt. We zijn enorm ambitieus, dit is de start van het nieuwe college met een enorm ambitieus document waarbij ook de raad een rol krijgt vanwege de manier van de nieuwe bestuurscultuur. Waar ik met name zeg maar benieuwd naar ben, volgende week gaan we de begroting vaststellen of niet. Dat is dan het moment en u stelt terecht een aantal vragen van: wat voor dekking hebben we eigenlijk gezien de ambitie, zeg maar even achttien jaar tot we de mijlpaal 2040 hebben bereikt? Wat heeft u dan concreet van de raad nodig om het college te overtuigen dat ze wat meer moeten gaan doen dan nu in de begroting staat?

De heer Den Hartog: Nou, ik weet niet of het gaat per se om meer doen dan nu in de begroting staat. Er staan nu een aantal doelstellingen geformuleerd die wij ondersteunen natuurlijk en dat gaat veel meer om het totale waar ga je precies je geld op inzetten? En die verdere invulling die zal nog moeten plaatsvinden.

De heer Gündogdu: Voorzitter, dan begrijp ik dat zeg maar de begroting op dit programma wat u betreft voldoende is, maar de verdere vertaling naar de subonderdelen dat nog verder moet uitgewerkt worden, maar u bent van mening dus dat de start anno 2022-2023 zeg maar met de begroting met de ambitie om over achttien jaar klimaat neutraal te zijn voldoende is gebouwd op dit moment financieel.

De heer Den Hartog: Ja, op hoofdlijnen zijn we positief over deze begroting.

De voorzitter: Dan had de heer Kuhlmann nog een interruptie en daarna de heer Stam.

De heer Kuhlmann: Ja, dank u wel voorzitter. Een vervolg op wat de heer Den Hartog zei en ook een beetje de opmerking van de heer Groenewege, ik denk dat voor alle partijen in deze coalitie en misschien ook wel in deze raad dat geldt dat je sommige dingen bereikt en andere dingen niet en ik denk dat zeg maar als je kijkt hoe die begroting eruit ziet dat voor GroenLinks en de VVD niet heel erg verschillend is. Waar VVD'ers en ook Dordtse VVD'ers zich doorgaans wel in kenmerken is dat wij vaak een vrolijke en optimistische mensen zijn die liever kijken naar de dingen die we bereikt hebben dan dat we gaan zeuren over de dingen die nog niet goed zijn, dus misschien verklaart dat het verschil.

De voorzitter: Ja, oké, ik stel voor dat we elkaars geestengesteldheid een beetje buiten het debat laten, want de heer Den Hartog lacht er nog vrolijk bij, maar gaat u vooral verder met uw woordvoering. Nee, ik vergeet de heer Stam bijna, excuus.

De heer Stam: U kijkt toch niet over me heen zou ik zeggen. Ik vind het toch wel een bijzondere opmerking van de heer Den Hartog van: dan moeten we eens goed kijken.

Zijn die middelen er nog? Incidenteel of structureel? Nogmaals, u heeft een begroting opgesteld, u heeft een programma opgesteld en hoe moeten dan die nieuwe bestuurscultuur dan zien? U heeft nu de oppositie nodig om uw collegeprogramma er volledig doorheen te krijgen en als ik dan toch het spelletje meespelen wat net werd gespeeld dan zie ik de VVD vooral het oude beleid in de begroting zetten en GroenLinks proberen het nieuwe beleid te implementeren, maar ik vind het wel een bijzondere vraag. Als we hier nu bij een begroting behandeling zitten en volgende week dat u de vraag stelt van: zijn er wel voldoende middelen om het programma uit te voeren? Dat vind ik heel bijzonder.

De voorzitter: De heer Den Hartog.

De heer Den Hartog: Ja, dank u wel voorzitter. Nou, volgens mij heb ik duidelijk aangegeven dat het niet gaat om zijn er voldoende middelen? Want zoals net ook al eerder gezegd, wij ondersteunen deze begroting. Die is op hoofdlijnen. Onze vraag gaan heel erg om hoe ga je dat verder invullen meer op detailniveau? Daarbij is iedere hulp van de oppositie, maar dat geldt voor ieder onderwerp natuurlijk, altijd welkom, maar het is zeker niet zo dat we dat nodig hebben, want ik denk dat binnen de coalitie daar eigenlijk geen problemen zullen ontstaan. Voor wat betreft de financiering gaat het er meer om dat wij natuurlijk min of meer een beetje op de vingers zijn getikt van: er worden hier een aantal structurele taken met incidenteel geld betaald en daarvoor vragen wij natuurlijk een goed verhaal. Dat is er volgens mij, maar het is aan de wethouder om daarmee te komen dat hiervoor ook incidenteel geld ingezet kan worden.

De voorzitter: De heer Stam, bent u tevreden? U kijkt nog wat vragend.

De heer Stam: Nou, ik kan wel zeggen misschien ben ik wel tevreden, maar ik weet niet of de provincie tevreden is met structurele uitgaven incidenteel gedekt, maar dat zien we dan wel weer.

De voorzitter: Mijnheer Den Hartog, was u klaar?

De heer Den Hartog: Nee. Ik ging nu naar het tweede programma toe. Dan moet ik even, want hij is net uitgevallen. Ja. De betaalbare woning, ja, er zijn allerlei bedreigingen voor iedereen zeg maar. De almaar stijgende prijzen die staan op gespannen voet met het realiseren van betaalbare woningen, hoge inflatie, materiaalkosten stijgen, loonkosten ook en de vraag is eigenlijk: in hoeverre blijven de uiteindelijk opgeleverde huizen nog steeds betaalbaar voor de inwoners van Dordrecht? Wellicht dat het college de wethouder daar wat over kan zeggen. Wellicht is er een rol voor samenwerken met de projectontwikkelaars. Ik hoor graag ideeën om het betaalbaar te houden. Dan de planvoorraad ten opzichte van de realisatie, ja, we krijgen vanuit verschillende bronnen verschillende informatie over die zachte en harde planvoorraad, vooral als het gaat om de sociale woningbouw. Dat wekt wat verwarring. Dat is de vraag. Is de harde planvoorraad nu echt groot genoeg om het doel van duizend woningen te realiseren? Is er ook zicht op waar we precies kunnen bouwen en waar beslist niet? Oftewel, kunnen we garanderen dat er voldoende snel sociale huurwoningen en betaalbare koopwoningen komen? Daar bovenop, in de voortgangsmonitor vorig jaar werd nog gesteld dat het vormen van een harde planvoorraad dat het daarna nog twee jaar duurt voordat ze daadwerkelijk gebouwd zijn. Dat is logisch, want het is gebaseerd op landelijke cijfers.

Echter, als er wordt gekozen voor binnenstedelijk bouwen dan rekent de eigen bouwsector vanwege allerlei obstakels met doorlooptijden tot soms wel tien jaar. Onze vraag aan het college is natuurlijk ook: gaan jullie nog steeds uit van die doorlooptijd van twee jaar? En welke realisatie van woningen kunnen we verwachten indien de doorlooptijd langer is? Vijf jaar? Tien jaar? Wie zal het zeggen?

De voorzitter: Even een opmerking, want het is wel hele technische specifieke vraag. Die had u eigenlijk beter bij de technische ronde kunnen stellen, maar goed. We moeten zo maar even kijken of er een antwoord op te dichten is en anders dan zal ook deze denk ik iets later beantwoord worden. De heer Stam heeft nog een interruptie.

De heer Stam: Ja, toch weer een vraag en ook hier weer een bijzondere. Ik hoorde de heer Den Hartog net zeggen van: het is hartstikke duur om huizen te bouwen, ook sociale woningen. Zijn die sociale woningen dan nog betaalbaar? Dan denk ik bij mezelf: u zit in het college. Tuurlijk zijn die betaalbaar. U moet alleen een wat hogere onrendabele top afdekken, maar daarvoor zit u nu toch in het college? Dus ik vind die vraag een beetje raar.

De heer Den Hartog: Nou ja, het is precies waar ik naar vraag volgens mij van wat wordt er gedaan om bij stijgende kosten het toch nog betaalbaar te houden? Want dat staat voorop inderdaad dat het betaalbaar blijven voor een grote groep inwoners.

De voorzitter: Ja, ik denk dat het verschil is dat u daar een oplossing voor heeft en dat de heer Den Hartog daar een vraag voor heeft. Nou ja, goed. Op zich, het is goed gebruik om in een duaal stelsel natuurlijk ook kritisch het college te bevragen. Zodoende.

De heer Den Hartog: Laatste puntje nog.

De voorzitter: Dat was uw laatste punt? Kort.

De heer Den Hartog: In afronding het OV. Dat wordt steeds verder afgeschaald en dat is een probleem op zich en leidt tot frustraties bij reizigers, bij personeel. Ja, het is zo langzamerhand de vraag of korte termijn lapwerk soelaas gaat bieden. Overheden moeten voortvarend nadenken om het OV op een andere leest te schoeien. Daar hebben we het college al eens eerder toe opgeroepen. Hoe wordt daar verder vervolg aan gegeven? Dat was eigenlijk de laatste vraag.

De voorzitter: Dank u wel. Dan hebben we de eerste termijn gehad. Wat zegt u? U wilt zeker even kort schorsen? Wij zitten nu op vijf voor negen en we hebben tot half tien, dus we hebben nog het college, dus de tweede termijn wordt in ieder geval heel strak en kort vermoed ik zomaar, maar misschien dat we even heel kort dan voor degenen die nog naar het toilet moeten of roken is eigenlijk een slechte gewoonte, maar we starten over vijf minuten maximaal, negen uur. Oké. Nu ben ik niet in beeld. Oké, wij gaan weer starten. Wij gaan weer starten, mensen. Wij zijn toe aan de reactie vanuit het college. Ik heb wel wat meegeschreven, maar de grote lijnen, ik neem aan dat de drie wethouders voor zichzelf al weten welke onderwerpen hun portefeuilles betreft, want het ging van de baby's tot onze senioren, het ging van het stadspark tot parkeren tot eigenlijk alle facetten van de stad zijn voorbij gekomen, dus dat is ook wel mooi om te zien, maar ik stel voor dat wethouder De Jonge als eerste de aftrap doet, want volgens mij waren op

haar portefeuille toch behoorlijk wat opmerkingen en mogelijk nog wat korte vragen en nog even voor de wat meer technische vragen ook gezien de tijd, als dat kort kan dan graag kort. Als dat wat langer wordt dan zou ik zeggen: kijk wat er dan ook nog schriftelijk na afloop voordat de raad volgende week is op papier naar ons toe kan komen, althans, digitaal.

Mevrouw De Jonge: Ja, dank u voorzitter. Ik ga mijn best doen om het kort en krachtig te houden, maar er zijn wel een grote hoeveelheid vragen gesteld. Ik loop ze gewoon na en laat inderdaad weten als ik wat gemist heb of dat het nog beantwoord moeten worden. Te beginnen Partij voor de Dieren heeft een vraag gesteld over dierenwelzijn. Volgens mij moet je nooit aan een bestuurder vragen of die extra budget wil, want dat is natuurlijk altijd een heel goed idee, want we willen dat natuurlijk heel graag. We gaan straks dierenwelzijn of dierenbeleid evalueren en herijken, de startnotitie is in de afrondende fase daarvoor. Als we daar extra budget meekrijgen gaat dat natuurlijk enorm helpen om daar gelijk een goede uitvoering aan te geven, maar u vraagt ook tegelijkertijd van: kunnen we nu al aan de slag? En u geeft ook een voorbeeld vanuit Den Haag. Ik denk dat het altijd goed is om te kijken wat andere gemeenten doen en wat wij daarvan kunnen overnemen en ik kan me ook wel voorstellen dat dat bij ons, we hebben Weizigt, we hebben Louterbloemen, maar ook de dierenartsen, misschien wel een heel mooi onderwerp waar misschien dan ook wat extra budget gelijk goed gebruikt voor kan gaan worden. Ten aanzien van de watertappunten weet ik dat we in kaart aan het brengen zijn van waar de nieuwe watertappunten zijn en dat we in samenwerking met onze GGD ook gaan kijken van: hoe moet je dat verder uit te breiden? Wat zijn nou de handige punten waar je deze zou willen gaan aanbrengen? Dus dat komt op een later tijdstip nog terug.

De voorzitter: De heer Groenewege wil hier graag op interrumperen.

De heer Groenewege: Korte vraag, in de beantwoording van de technische vragen heeft het college gezegd nadere politieke duiding te willen voordat ze er verder mee aan de slag gaan. Wat bedoelt het college daar dan mee?

De voorzitter: De wethouder.

Nou, volgens mij, nadere politieke duiding, wij hebben ook in ons politiek akkoord gezegd dat wij samen met de raad en stad aan de slag willen met heel veel onderwerpen en samen aan de slag gaan betekent dus ook inderdaad dat we met u in overleg zullen gaan, maar zoals ik al zei, ook de GGD zal betrokken zijn om te kijken: hoe is nou een goede verdeling te realiseren? Dan ga ik verder, voorzitter. De invasieve exoten. Ja, we hebben helaas ook in Dordrecht te maken met planten als een Japanse Duizendknoop en een Berenklauw. Dat zijn de planten die we toch niet heel graag in groten getale en ook niet echt als onze biodiversiteit aanmerken, dus dat bedoelen we daarmee dat we daarnaar willen gaan kijken. Een mooie vraag, de bomen voor nieuwe inwoners. Daar zijn ...

De voorzitter: De heer Struijk heeft een interruptie. Het wordt al laat.

De heer Struijk: Ja, dank u wel wethouder voor het verhaal op de Japanse Duizendknoop. Dat is een ding dat moet je inderdaad met wortel en tak uitroeien, maar ik had expliciet

genoemd de nijlgans en de halsbandparkiet of het college ook van voornemens was om daar wat aan te doen, want dat zijn ook invasieve exoten.

De voorzitter: De wethouder over parkieten.

Mevrouw de Jonge: Ja, nou ja, misschien moet ik hem koppelen aan het vorige punt, dierenwelzijn, dat we daar ook aandacht aan gegeven bij het dierenbeleid van hoe ga je om met invasieve exoten zoals in de tekst van de begroting? En van de vraag beantwoorden is het echt gericht op de planten heb ik meegekregen, maar ik hoor duidelijk van kijk ook eens naar die beestjes die misschien niet hier niet helemaal in onze klimaat en in onze samenleving thuishoren. Ik neem het mee. Dan, de bomen nieuwe inwoners. Er werd de vraag gesteld van waar zouden die dan allemaal kunnen komen? Waar we over aan het nadenken zijn, maar dat is echt in het beginstadium, het mooiste zou natuurlijk zijn dat de kersverse ouders zelf een plek gaan zoeken. Waar zouden zij die boom nou willen? Want het hoeft wat ons betreft niet altijd in een gemeentegrond. Als zij zeggen: we vinden het heel gaaf om die boom in onze eigen tuin te hebben zodat we echt die blijvende herinnering hebben moet dat ook kunnen. Volgens mij is het belangrijker dat wij als gemeente faciliteren dat mensen een boom of een struik, hoe ze het zelf ook willen invullen, kunnen ophalen en daarmee iets voor hen heel dierbaars, een mooie herinnering aan die geboorte hopelijk en ja, dat wij daarmee ook impliciet dan de vergroening van onze stad mee kunnen nemen, dus dat even ten aanzien van waar zouden die bomen kunnen komen? Dan een groot thema wat meerdere keren terugkwam, klimaatneutraal 2040, hoe gaan we dat doen? Hoe gaat dat eruit zien? En is het allemaal realistisch? Kijk, toen wij hierover gesproken hadden met elkaar hebben we hier heel goed over gesproken van: wat schrijven we op? Dat moet uiteraard realistisch zijn en waar we mee te maken hebben als je naar klimaatneutraliteit kijkt, want technologieën zijn er, als wij vandaag alles zouden doen met de technologieën van vandaag kunnen wij theoretisch gezien klimaatneutraal zijn en als we al het geld hadden wat blijkbaar ook nog wel ergens bij pensioenfondsen ligt, dat zou ook nog kunnen. Maar we hebben hier te maken met transitie waar we te maken hebben met mensen en met ondernemers en die moeten allemaal mee kunnen en mee kunnen doen, maar die moeten we ook vragen om samen met ons op te trekken hierin, want er zijn heel veel objecten en vraagstukken waar we hem voor nodig hebben en dat is de uitdaging die we ook als gemeente zien. Willen wij de versnelling gaan doen, dat betekent dat we intensiever gaan samenwerken met de grote partij met onze inwoners. Nou, er werd al gerefereerd van: u wilt iets gaan doen met de EFG-labels, u wilt iets gaan doen met zonoffensief en dat zijn nou al die plannen die de afgelopen jaren al in gang zijn gezet. Daar gaan we ook gewoon mee door, maar die we nu ook met elkaar in verband gaan brengen om te zeggen van: als we dat nou over elkaar heen gaan leggen dan weten we vanuit de transitievisie warmte van: er zijn wijken die zijn geschikt voor wijken, voor elektriciteit. Als we dat nu combineren met de EFG-labels en met de plannen die in steden een HVC hebben dan komen wij als het goed is onze eerste kansrijke wijken naar boven en kunnen we ook heel gericht inwoners gaan informeren van deze wijk zien wij echt als eerste op de uitrol komen staan waar we aan de slag willen gaan met de inwoners, met de partijen die daar dan ook bezit hebben of een infrastructuur moeten aanleggen, dus ik begrijp uw oproep van: kunt u duidelijk maken aan de inwoners wat hun perspectief is? Aan de ene kant zeg ik ja, maar het is nog versnipperd in losse documenten. Dat willen we allemaal samen gaan brengen zodat het duidelijk is wat men

kan gaan doen. Er werd ook gevraagd van hoe ga je ze daarbij helpen? Het energienet heeft altijd al adviezen kunnen geven per woning, per leeftijd bijvoorbeeld, wat zijn nou de meest logische maatregelen om te nemen? Ook voor monumenten waarbij we ook herkennen dat verdient specifieke aandacht en daar gaan we ook echt naar kijken van: hoe kunnen we mensen die in monumenten of in de negentiende-eeuwse schil leven en willen verduurzamen, hoe kunnen we die wel helpen? Want we willen dat iedereen mee kan doen. Dat kan wel zo zijn uitdagingen hebben, maar dat moeten we niet uit de weg gaan. Even kijken hoor. Dus schuren van een energietransitie ...

De heer Struijk: Voorzitter? Even een vraag ter verheldering als dat mag. Ik noemde het een tijdsplan in mijn inbreng voor die bewoners van wanneer is welke wijk aan de beurt? U zegt dus dat dat wel gaat komen of leg ik u dan iets in de mond?

Mevrouw De Jonge: Nou, wat wij willen gaan doen is dat wij in ieder geval vanuit alle informatie die wij hebben aangegeven welke wijken inderdaad de no regret, want daar werd ook naar gevraagd van: gaan we niet investeren in zaken die misschien later nog in efficiënter kunnen? Nee, we gaan dan kijken van: wat is voor bepaalde wijken nu zo evident als we dat gaan doen dat dat echt een structurele oplossing is in het kader van het energieneutraal worden. Dus wijken kunnen wij duidelijk aan gaan geven van als we hier aan de slag gaan dat is echt no regret en dat is echt gericht op die bijdrage. Er zullen ook wijken zijn waar we waarschijnlijk nog wel wat vraagtekens hebben. Ja, dan moet je ook niet gaan beginnen en dan moet je ook eerlijk zijn tegen de inwoners van: voor uw wijk weten we het nog niet honderd procent en daar gaan we mee verder, want dat is ook de opdracht die we hebben. Elke twee jaar moeten we ons RES herzien om te kijken of die nog voldoet aan de actualiteit, een keer in de vijf jaar onze eigen transitievisie warmte om te kijken van: zitten we nog steeds op het goede spoor? En daar pakken we automatisch actuele ontwikkelingen, zowel op technologie, maar eventueel ook op andere aspecten om te kijken van: zijn we in de wijken steeds met de goede dingen bezig? En een wijkaanpak duurt uiteindelijk ook toch zo een kleine acht jaar vanaf het moment dat je zegt: inwoners, we gaan beginnen tot het werkelijk mogelijk ook van aardgas vrij worden.

De voorzitter: De heer Stam ter interruptie.

De heer Stam: Ja, dank u wel voorzitter. Toch nog even daarop ingaan. Ik hoor u zeggen met ontwikkelaars, die begrijp ik, woningbouwcorporaties, die begrijp ik, maar hoe gaan we daarmee om met particulier bezit? Als ik bijvoorbeeld mijn eigen straat neem, veertig woningen, negentien mensen zeggen: ik hoef geen warmtenet en 21 zeggen: ik wil het wel.

Mevrouw De Jonge: Ja, dat is een hele goede vraag en dat is onderdeel ook van de warmtewet die op dit moment herzien wordt van: welke instrumenten gaan gemeenten krijgen om ook particulieren mee te krijgen in de transitie? En de minister is daar nu ook echt over aan het nadenken van: moet je misschien zeggen als in een wijk zoveel procent voor een bepaalde andere warmtebron is dat je dan als gemeente kan zeggen van: dan beginnen we ook. We moeten dat ook even volgen hoe wij als gemeente gefaciliteerd worden vanuit de gemeentewet. Ik vind ook dat het onze uitdaging is dat als de kansrijkheid aangetoond is om mensen te gaan verleiden om wel mee te doen, want uiteindelijk zou het voor de inwoner misschien niet in de eerste jaren het meest

attractieve zijn, maar we willen ook kijken: wat betekent dat bijvoorbeeld over tien jaar en bent u dan veel beter uit om nu toch mee te gaan in deze transitie? Vooral nog kunnen wij helemaal niemand verplichten. Dat is gewoon wettelijk uitgesloten. Maar ik denk wel door goed te kijken naar buurten, te laten zien van, we hebben altijd gezegd corporaties als de Startmotor als je daar goed bod neerlegt voor de particuliere eromheen en dan ook met een HVC en een Stedin gelijk gaat kijken van: hoe gaan we dit in een keer goed doen? Dan moet dat toch wel hopelijk attractief genoeg worden om meer ja's te gaan krijgen. Op Ons eiland vroeg: schuurt dat dan niet als we kijken naar de huidige energiemarkt en een college dat wil versnellen? Wat wij op dit moment zien is dat we juist heel erg snel aan het verduurzamen zijn. Er wordt 25 procent minder gas verbruikt dan een jaar geleden. Mensen willen heel graag nu zonnepanelen. De warmtepompen zijn niet aan te slepen, dus we zien nu juist eigenlijk een helaas positief effect van de crisis waar we in terecht zijn gekomen dat mensen zich zeer bewust zijn geworden in ieder geval via de prijskant om toch ook die versnelling wel te willen gaan doorvoeren. En SP vroeg ook: hoe staat het met de leningen? Dat zal ik inderdaad moeten navragen, maar vandaag, 1 november is bijvoorbeeld ook voor mensen met een lager inkomen met een koopwoning is wel de nul procent rentelening in werking getreden, dus we zien ook wel dat het Rijk ons nu echt aan het helpen is om slagen te gaan maken en ervoor te zorgen dat ook mensen met een koopwoning, maar ook met een laag inkomen, want die hebben we ook in die moeten we ook de aandacht geven, die nu ook goed mee kunnen gaan doen. U vroeg ook nog van de RES, dat zien wij niet in de begroting. Nee, dat klopt inderdaad, want de uitwerking van de RES zit met name in ons zonoffensief, het verduurzamen van ons maatschappelijk vastgoed en dat hebben we allemaal een agenda 2030 onder het programma duurzame stad en dat heeft een reserve gekregen en de reserve die ziet u niet in de begroting terug in de eurotekentjes en daarvoor doen we een beroep op het programma duurzame stad.

De heer Gündogdu: Voorzitter, mag ik even ter verduidelijking?

De voorzitter: Heel kort gezien de tijd.

De heer Gündogdu: Ja, heel kort. Ik begrijp uw antwoord heel goed, maar ik was met name benieuwd van: wat gaan we dan in 2023 daarvan merken wat nu terugkomt in de begroting?

Mevrouw De Jonge: Dat is uw vraag. Naar aanleiding van besluit wat u als raad heeft genomen is er inmiddels een projectmanager zonoffensief in dienst genomen, dus gekomen, ook sinds deze week, dus die gaat snel aan de slag met de projecten voor zon op daken. Ja, zonoffensief. Dus dat is wel de uitputting die we in duurzame stad gaan doen. Verduurzamen van ons eigen maatschappelijk vastgoed. We hebben de prioriteitenlijst en voor de eerste panden komt er een plan van aanpak en zullen we een krediet komen ophalen bij uw raad om ons in de gelegenheid te stellen om ook echt aan de slag te gaan bij onze gebouwen, dus dat gaat u echt wel concreet merken. U had ook nog even de vraag over prijzen voor warmte en gas. Ook dat is iets wat landelijk is geregeld. Ook daar zijn we vanuit de G40 en de VNG aan het drukken om dat zo snel mogelijk van elkaar los te koppelen, want u ziet inderdaad dat dat een ongewenst effect heeft, dat we willen dat mensen aan de warmte gaan en met gasprijzen daarmee omhoog gaan. Nu is het wel zo op uw vraag van: kan de gemeente wat doen? De prijs van warmte wordt bepaald door de ACM en de HVC kan daar van afwijken en HVC zit ook

echt lager dan wat de ACM als tarief meegeeft, dus in die zin zijn wij als gemeente wel content dat zijzelf niet zeggen: we gaan op het maximale zitten, maar kijken: hoeveel hebben we nodig om onze kosten te dekken en gaan ze op iets lager tarief zitten dan elders in het land. Uw laatste vraag was nog: het grofvuil voor twintig euro. Ja, kijk, we maken kosten. Wij vinden het als college schappelijk dat wij daar een vergoeding tegenover zetten, maar het is natuurlijk aan u als raad om te besluiten als u zegt: ja, dat willen wij niet meer, die leg ik in uw handen dan om daar de beraadslaging over los te laten. Even kijken, voorzitter.

De voorzitter: Volgens mij was u al een heel eind.

Mevrouw De Jonge: Ik ben al ver, ja, volgens mij ook wel.

De voorzitter: Ik zou zeggen dat u alles gehad heeft, maar ik weet niet of er iemand nog iets mist in de beantwoording? Anders dan was dat het. Dan gaan we naar de heer Van der Linden. De heer Burggraaf, wethouder Burggraaf die moest naar de ruimte hiernaast om iets toe te lichten, dus ik weet niet of die terugkomt, maar wij hebben nog twaalf minuten en we moeten ons echt aan de tijd houden, want we hebben hierna een commissie met een inspreker, dus die kunnen we ook niet laten wachten, dus het woord is aan wethouder Van der Linden.

De heer Van der Linden: Maar u zegt er niet bij: hou het maar kort. Dat zegt u niet.

De voorzitter: Nee, dat durf ik bij u niet.

De heer Van der Linden: Nee, maar zo is het. Ik ga even kort een op een paar vragen en ik had een aantal opmerkingen over hoe fracties tegen de begroting aankijken, die laat ik even achterwege dan. Allereerst de Schwung app, een onderwerp dat de heer Struijk nou aan het hart ligt. Dat weet ik uit diverse contacten. Ik was anderhalf, twee jaar geleden wel blij dat we op deze manier ook een groene golf deels voor de fietser konden organiseren. Ik vind de app niet heel goed functioneren. We krijgen meer vragen en klachten ook wel over de werking. Op sommige plekken werkt die ook net iets beter dan op andere, dus ik ben in principe geneigd om te zeggen: laten we er na dit jaar een punt aan draaien. We zijn wel altijd benieuwd en ook geïnteresseerd in manieren om via apps ook data te krijgen, anonieme data, want zo zit het in elkaar, over hoe het verkeer door de stad heen beweegt en dat is autoverkeer en dat is ook fietsverkeer, want daarmee krijg je veel informatie over de bereikbaarheid van plekken waar veel of waar wat minder verkeer heengaat, maar in principe ben ik geneigd om deze app niet meer in het assortiment te laten hebben. Andere vraag was die waterbushaltes, kunnen we daar niet beter van maken: investeer in zeg maar even in de schepen zelf? Ons principe is altijd, en dat hanteren we bij spoorverbindingen, dat hanteren wij bij busverbindingen en ook bij waterverbindingen, dat wij investeren aan de landzijde, dus aan de haltekant, en de exploitatie van de lijnen zelf die ligt bij de vervoerder en zo hebben we ook anderhalve maand geleden dacht ik wel het gesprek over gevoerd met de Blue Amigo mensen, ook in deze ruimte trouwens of een zaal verderop. Kijk, en we weten allemaal dat het OV net als veel andere sectoren nu echt met een enorm arbeidsmarktprobleem zit wat echt invloed heeft op de exploitatie van alle lijnen, maar we weten ook dat er plannen zijn en die moeten nog tot resultaat leiden, om meer personeel in dienst te nemen, dus ik ga er vanuit dat het OV over een poos echt wel weer op sterkte is en dan gaan we die bushalte

ontwikkeling ook nodig hebben, zeker als het gaat om de Merwekade, waar we echt de waterhub kans zien en een betere verblijfskwaliteit gaat dan echt helpen. Nou, dan heb ik nog een aantal vragen gehad. Misschien nog even een vraag over de Groenblauwe plannen rond wateropvang, hittestress, enzovoort. Wij hebben daar een aantal pilots op gedaan. We hebben daar in onder andere de Vogelwijk ook maatregelen genomen. In feite werkt het zo iedere keer als je met een grootschalig project de wijken ingaat, dat kan een infraproject zijn, dat kan soms ook een groenbeheerproject zijn, dan kan je de vraag stellen: kunnen we hier ook iets met Groenblauw? En soms is het ook helemaal niet nodig, want er is geen thematiek, er is geen probleem en er is ook niet veel extra nodig, maar soms is dat wel zo. Het is nu niet zo dat wij een overzicht hebben van alle maatregelen die we de komende jaren gaan nemen met een rekening daarbij hoeveel het gaat kosten en of er nog een gat zit. Ik ga er wel vanuit dat alle voorzieningen die we nu hebben financieel op middellange termijn plannen voor hetzij infraprojecten, hetzij groenbeheerprojecten of nog andere projecten in de wijk, dat die niet dekkend zijn om alles helemaal Groenblauw uit te voeren. Ik weet wel dat er een aantal landelijke regelingen aankomt die daar ruimte in gaan geven, dus dat gaan we de komende tijd verder ontwikkelen en daar komen we zeker op terug, zeker bij de behandeling van het programma Groenblauw. Ik weet wel dat er een aantal projecten al onderweg is waar we zeker wel de Groenblauwe aanpak ook in gaan verwerken. Dat zijn de vragen en de antwoorden en de zienswijze laat ik even achterwege.

De voorzitter: Dank u wel. Dat was mooi kort inderdaad. Wethouder Burggraaf is ook weer terug, dus u krijgt de laatste vier, vijf minuten. Dan kunnen we nog op een nette manier afsluiten.

De heer Burggraaf: Ja, dank u wel voorzitter. Ik zal het dan ook kort houden. Om maar te beginnen met een aantal vragen die rondom het bouwprogramma gingen en om van wal te steken bij wat Forum voor Democratie hun betoog mee begon die eigenlijk stelde van: je zou niet moeten willen bouwen op onrendabele plekken of de stad verder moeten verstedelijken en je zou überhaupt niet meer moeten groeien als stad. Zo vat ik hem even samen. Daar is de visie van het college echt diametraal op, want juist door dat binnenstedelijk te verdichten ga je enorme kwaliteit aan die stad toevoegen. Het feit dat je nu aankomt rijden op een Maasterras in een enorm versteende omgeving die niet uitnodigend is, juist als je daar binnenstedelijk gaat verdichten ga je daar enorm veel kwaliteit in je stad in toevoegen en dat kost inderdaad geld, dus daar hebben we ook geld gereserveerd, maar daar ga je enorm veel kwaliteit en leefbaarheid voor terugkrijgen in je stad. En dat is met al je binnenstedelijke verdichtingsplekken zo... Je zorgt daarmee dat de kwaliteit, leefbaarheid voor de bestaande bewoners en voor nieuwe bewoners toeneemt en het is ook belangrijk dat de stad nog een beetje groeit, want we hebben al in eerdere periodes flink geïnvesteerd in heel veel voorzieningen in onze stad op het culturele vlak, maar ook in onze binnenstad, voorzieningen die eigenlijk alleen maar duurzaam in stand kunnen blijven op het moment dat je ook als stad net iets groter bent dan wat we nu zijn en daar komt die groeiambitie vandaan, want op die manier heb je ook voldoende gebruikers in de stad om die voorzieningen duurzaam in stand te houden. En dan moet je inderdaad in die kwaliteit moet je van je stad ook breder kijken dan alleen de woningen die je bouwt, maar ook de voorzieningen die je nabij hebt. Dat was de bijdrage van het CDA. En een terecht punt wat ook het college erg belangrijk vindt dat je bij de uitrol van je stad ook goed kijkt van: heb je dan al je

voorzieningen en je leefbaarheid goed op orde? Zitten de scholen dichtbij? Heb je voldoende huisartsenposten? Et cetera. We gaan een traject een van de omgevingsvisie 2.0. Dat staat ook in de begroting en daar gaan we die kaarten eens even goed op elkaar leggen en kijken of we in de goede samenhang, dingen die ruimte, die schaars zijn die eerst ook goed invullen en zorgen dat ook al die voorzieningen en dergelijke goed nabij zijn en dat ook bijvoorbeeld bewegen in de buurt aantrekkelijk is en gestimuleerd wordt. Het stadstrand hoort daar ook bij als een belangrijke voorziening. Die staat genoemd in de begroting en is eigenlijk, bemerk ik vanuit het amendement, maar eigenlijk wordt die iets te eng gelezen. We hebben hem daar als voorbeeld genoemd dat we nu met het ontwikkelplan Wantij-West bezig zijn waarbij je kan zwemmen in open water, dat je dat ook nog op een manier zou kunnen in dat gebied wat veiliger is, waarmee je bijvoorbeeld een steigerwerk eromheen zou kunnen hebben, dat je eigenlijk nog veel meer plekken in de stad zou kunnen hebben waarbij dat zwemmen in het open water op een aantrekkelijke manier zou kunnen, dus er zijn meer plekken dan alleen daar en je zou ook inderdaad aan een stadstrand kunnen denken waarbij je ook echt meer een strandbeleving dichtbij de stad brengt, dus u moet hem vooral zo lezen als zijnde we hebben budget gereserveerd om zowel zwemmen in open water als het stadsstrand in onze stad te kunnen uitbreiden of te kunnen gaan faciliteren en dan doen we een brede verkenning daar in samenhang met verschillende plekken omdat, u heeft het de vorige raad gehoord, er ook een onderzoek is naar de waterkwaliteit en het vraagstuk daar. Dat speelt natuurlijk ook een rol. Dan vervolgens ook naar potentiële locaties en dat brengen we dan vervolgens samen om vanuit daaruit kunnen vaststellen van: waar en op welke plekken voegt dan een stadsstrand en zwemmen in het open water het meeste toe aan onze stadsbeleving en kan dat het beste vorm krijgen? Even kijken hoor. Dan had ik nog een vraag van de ChristenUnie-SGP over de verbinding van Stevensweg en Sterrenburg. Dat is onderdeel inderdaad van de Dordtwijkzonetraject. Daar ligt nu een voorstel voor u bij de raad met het eerste deelproject ook rondom Stevensweg Schenkeldijk. Daar worden dat soort onderzoeken ook in gedaan, dus dat is nu nog te vroeg om te zeggen: dat kunnen we gaan realiseren, maar dat soort verbindingen zijn precies wat er in dat programma nader onderzocht gaat worden en in kaart gebracht gaat worden. Dan het bouwprogramma waarbij uit GroenLinks de vraag was: hoe zit het nou met die harde planvoorraad? Is er genoeg om die duizend woningen te bouwen die nu door het college als ambitie is neergelegd jaarlijks? Is er voldoende om die 1200 sociale woningen te kunnen realiseren in deze periode? Zo meteen krijgt u ook nog een uitgebreide presentatie aan de hand van de bouwmonitoren en dan zult u zien dat we inderdaad op koers zijn om dat te kunnen realiseren. En richting SP om maar even aan te geven, die zeggen: ja, we hebben nu erg veel woningen op het Leerpark als het gaat om studio's. Zijn dat dan ruimere woningen dan dat? Ja. Dat zult u ook in de presentatie zien, dat is ook onze analyse. Voor die categorie heb je absoluut woningen nodig. Het is goed dat die er nu zijn neergezet, maar daar heb je er nu ook voldoende van, dus je gaat vooral in andere categorieën ook weer aanvullen in de stad en de vraag die daarbij was van: hoe zit dat dan met onrendabele top daarin? Hoe zorg je dat die woningen ook betaalbaar zijn, dat het realiseerbaar is? Dat zou je per geval moeten bekijken. Kijk, deels heb je de woningbouw impulsmiddelen die helpen om onrendabele toppen ook voor betaalbare segmenten deels op te vangen en aan de andere kant kan het ook zijn op het moment dat de corporatie zijn boek open legt hij zegt: dit is hoe we hem rond kunnen maken, maar in de openbare ruimte ligt bijvoorbeeld nog een opgave, dan kan je daar als gemeente op ontwikkelniveau kan je daar ook eventueel in bijdragen zoals dat bij

Charlotte de Bourbonstraat onlangs ook gebeurd is. Dan heb ik volgens mij, voorzitter, de vragen wel beantwoord. Zo niet, dan hoor ik het.

De voorzitter: Volgens mij ook en we hebben eigenlijk geen tijd meer, want het is half tien bijna, althans, we hebben nog een minuut om af te sluiten. We hebben een mooie eerste termijn gehad, dus ik denk dat we de tweede termijn ook niet missen en voor het geval u nog wat op uw lever heeft, volgende week wordt de complete begroting in de gemeenteraad besproken. Er is een aantal moties en amendementen ingediend. Het verzoek is om die tijdig ook gewoon te delen met elkaar zodat iedereen zich daarop voor kan bereiden zodat we die volgende week ook inhoudelijk kunnen bespreken en mocht u nog een aantal vragen gemist hebben, want er zaten toch een paar technische vragen in, ik zou zeggen: zet ze nog even op de mail, desnoods via de griffie. Dat is het handigste. Dan kan daar denk ik wel een antwoord op geformuleerd worden. Voor nu dank ik u hartelijk en wens ik u nog een goede avond en goede andere commissies toe.

2. Inspreker niet geagendeerd onderwerp over Leerlingenvervoer richting Rotterdam per 1 november a.s.

Voorzitter: mevr. Van Vugt
Commissiegriffier: mevr. Van Poppel
Verslag: NotuBiz

Aanwezig:

Dhr. Boone (Beter Voor Dordt)
Dhr. Boersma (CU-SGP)
Dhr. De Boer (Op Ons Eiland)
Dhr. De Heer (CU-SGP)
Mevr. Doeze Jager (CDA)
Dhr. Kwaak (VVD)
Dhr. Safranti (DENK)
Dhr. Schalken-den Hartog (Beter Voor Dordt)
Mevr. Schnabel (PvdA)
Mevr. Stolk (VSP)
Mevr. Striebeck (VSP)
Mevr. Vol-van der Holst (PvdD)

Portefeuillehouders: wethouder P. Heijkoop en mevr. C van Benschop
Inspreker: mevr. Schrijver

De voorzitter: Ik wil de vergadering openen en iedereen van harte welkom heten, ook de mensen die thuis meekijken en ook iedereen die hier aanwezig is op de publieke tribune en ik zal even alle mensen voorstellen, zodat de mensen die meekijken of luisteren of naderhand nog eens luisteren weten wie hier allemaal aanwezig waren. Ik heb gezien dat het tijdbesparend is om dat zelf even te doen, dus dat doe ik ook maar. Hier links van mij zit mevrouw Van Poppel van de griffie. Dan hebben we mijnheer Boone van Beter Voor Dordt. Dan hebben we mijnheer De Boer van Op Ons Eiland. Dan hebben we mijnheer Kwaak van de VVD. Mijnheer De Heer van ChristenUnie-SGP, mijnheer Boersma van ChristenUnie-SGP, mevrouw Stolk van de VSP, mevrouw Striebeck van de VSP. Dan hebben we onze gast van vanavond, de inspreker, dat is mevrouw Schrijver. Dan naast mevrouw Schrijver zit mijnheer Schalken van Beter Voor Dordt. Dan mevrouw Vol-van der Holst van Partij voor de Dieren. Mevrouw Schnabel, Partij van de Arbeid, mijnheer Safranti van DENK, mevrouw Doeze Jager van CDA Dordrecht en dan nog twee wethouders, mevrouw Van Benschop en mijnheer Heijkoop. Dat is heel lastig als je de voornamen beter weet dan de achternamen. En ik ben zelf Franciske van Vugt en ik ben hier vanavond uw voorzitter. We hebben een beeldvormende vergadering over het leerlingenvervoer en er is gevraagd of iemand hier kon komen inspreken. Dat gaat mevrouw Schrijver zo doen. Er zijn enkele brieven gedeeld die erover gaan. Er is een RIB ooit al gepasseerd. Er staat ook nog een RIB open. Die gaat over de evaluatie. Dat is die andere, sorry, ik zit met twee vergaderingen. Die komt straks. We gaan het horen. Het woord is aan mevrouw Schrijver.

Mevrouw Schrijver: Dank u wel voor het woord. Blij dat ik hier mag komen vanavond. Ik heb vijf minuten. Ik heb een hele korte PowerPointpresentatie gemaakt en ik ben hier omdat ik, mijn zoon, Jonathan van Pelt die is afhankelijk van het leerlingenvervoer en daar wil ik heel kort even zijn verhaal delen wat wij de afgelopen maand, maar ook de

afgelopen jaren hebben meegemaakt. Mijn naam is dus Anita Schrijver. Ik ben de moeder van Jonathan en ik sta hier niet alleen namens mijn zoon, maar ook namens de ouders en andere kinderen die ook afhankelijk zijn van het leerlingenvervoer. Dit is mijn zoon, Jonathan. Hij is zestien jaar. Hij is meervoudig gehandicapt. Hij heeft autisme, maar ook PTSS door vroeg kinderlijk trauma en hij heeft geen voeten. Die zijn geamputeerd en ook zijn vingers zijn geamputeerd. Hij zit in een rolstoel en hij gaat sinds die anderhalf jaar oud is met de taxi, eerst naar een therapeutisch kindercentrum, inmiddels naar de Mytyschool De Brug in Rotterdam. Hij zit drie à vier uur per dag in de taxi en hij is half drie klaar. Hij gaat 's morgens om tien over zeven met de taxi en begint om kwart voor negen op school, is dan zelfs nog vaak te laat. Hij is om half drie klaar en meestal is hij vier uur, half vijf thuis en we weten, dat is meer dan zou moeten, maar ja, wat kun je doen? Wat wel typerend is voor deze groep kinderen is dat ze heel kwetsbaar zijn en heel erg afhankelijk. Jonathan zit in een rolstoel, dus kan geen kant op. Hij moet niet een te grote mond hebben, hij moet gezellig zijn, want hij is afhankelijk. Wat we de afgelopen jaren hebben gemerkt is dat er een enorm sterk verloop is. Ik denk dat hij wel veertig chauffeurs heeft gehad. Sommigen blijven twee dagen, sommigen twee weken, sommigen een aantal maanden, maar nooit langer dan een jaar. We hebben heel veel nare ervaringen opgebouwd, ook heel veel fijne, maar bij zoals alles in het leven, nare ervaringen blijven langer hangen en zeker bij een kind met PTSS is dat echt wel ingrijpend. Ik heb hier een aantal onderwerpen genoemd waar we tegenaan lopen, maar ik kan misschien beter gewoon wat chauffeurs heel kort noemen. De allereerste chauffeur die bij ons op de bel drukte om zich voor te stellen toen Jonathan anderhalf was zei: hallo, ik ben Johan en ik heb nog nooit aan kinderen gezeten en ik kom Jonathan ophalen. Inmiddels lachen we er wel eens om, maar als je kind anderhalf is denk je: ik wil dus niet dat hij met u mee gaat. We hebben ook twee jaar geleden een meneer gehad die zei heel veel dingen, maar onder andere: Jonathan, jij moet achter in de bus, want jij hebt zwart aan en ik heb een hekel aan zwarten. Deze man hebben wij aangegeven bij de politie en die is inmiddels veroordeeld en heeft geen VOG meer om met kinderen te chauffeurs. We hebben ook een chauffeur gehad omdat je denkt: misschien zit het in de relatie, misschien moet ik die mensen ook wat meer aanspreken en een beetje een band met ze opbouwen, dus dan nodig ik ze de eerste keer uit voor een kopje koffie. Die heer kwam op dag twee de trap op de slaapkamer in nadat hij Jonathan opzij had geduwd: "ik wil even met mama zijn, want dat vindt ze gezellig." Ook die chauffeur is maar heel kort chauffeur geweest. De laatste negatieve ervaring is met een chauffeur die Jonathan ontraadde om zijn medicatie in te nemen, want hij dacht dat daar allerlei complottheorieën achter zaten en dat wij Jonathan vergiftigden. Jonathan is best wel afhankelijk van medicatie, dus ook die chauffeur is gelukkig weer van het toneel verdwenen. Dit zijn vier chauffeurs van de zo ongeveer veertig die langs zijn gekomen en ik denk dat we zo een tien positieve ervaringen hebben gehad en verder allemaal heel veel negatieve ervaringen. We hadden op dit moment een fijne ervaring met de huidige chauffeur totdat we deze brief kregen via de mail op woensdag 12 oktober van, hoe heette ze ook alweer, Stroomlijn en de gemeente Dordrecht waarin ze aankondigen: helaas, het taxibedrijf wat nu op dit moment Jonathan rijdt die gaat misschien stoppen, dus we willen dat u maar alvast melden. En vooral een alinea stoorde ons daar nogal in. We vragen u alvast mee te denken over een tijdelijke oplossing. Misschien kunt u zelf rijden met de auto of de fiets. Een kind zonder voeten, zonder vingers, autisme, PTSS, een beetje lastig, maar misschien kunt u daar eens over meedenken. Misschien zijn er familieleden, ouders, verzorgers, van andere leerlingen of buurtbewoners die kunnen

helpen of waarmee gecarpoold kan worden of misschien kan het kind onder begeleiding met de bus naar school. Het is een beetje lastig wel, hoor, als je kind in een rolstoel zit en er zijn allerlei schuiven nodig om in de trein te komen. We hebben uitgerekend dat hij er enkele reis ongeveer twee uur en drie kwartier over zou doen. Kijk, je zou kunnen zeggen we moeten participeren, zelfredzaamheid bevorderen, dit komt bij ons echt heel hard binnen. Wij zijn namelijk 24 uur per dag met ons gehandicapte kind bezig. Ik heb vijf kinderen waarvan er nog twee met een ondersteuningsbehoefte. Dat is best hard werken. Dat kunnen wij niet van een salaris, dus ik werk vijf dagen in het onderwijs. Ik ben speciaal omgeschoold naar het onderwijs zodat ik er kan zijn tot 's morgens negen uur en zodat ik om drie uur weer naar huis kan om voor die kinderen daar te zijn. Als je dan ook nog de vraag krijgt: probeer ook zelf dat taxivervoer te regelen, dat heeft ons best wel ontregeld kan ik u vertellen. Nou, er ontstaat heel veel onrust en stress bij de leerlingen zelf. Er is een appgroep gemaakt met de ouders, bezorgde ouders, van: wat moeten we in vredesnaam? Jonathan heeft slechte concentratie op school, slaapt slecht, moet extra medicatie. Wij zijn heel erg bezorgd van: hoe kan ons kind nog naar school? Moet ik toch stoppen met werken of regelingen treffen op mijn werk? En ik maak mij ook vanuit een wat meer afstand zorgen om de positie van de jonge gehandicapten. Ik denk dat ik wel aan de vijf minuten zit ongeveer. Mijn appel is aan u: ondersteun alstublieft onze kinderen. Wij doen al heel veel. Wil u dan voor dat stukje leerlingenvervoer zorgen? En neem ons serieus. Ik wil ook gewoon een volwaardige positie in de maatschappij kunnen innemen en dan niet elke keer moeten denken kan het niet of moet ik stoppen? En dan moeten we, nou ja, ik weet niet hoe we dat op zouden moeten lossen. En denk toch ook na over de communicatie. Ik weet niet of deze mail langs de afdeling communicatie is geweest, maar dat had misschien al geholpen. Misschien het beleid nog eens onder de loep nemen. Ik snap dat er wordt gewerkt met aanbestedingen en dat je voor de goedkoopst mogelijke maatschappij moet gaan, maar misschien zijn er toch ook een aantal voorwaarden die wat scherper gesteld kunnen worden waardoor men niet elke keer een nieuw bedrijf, een nieuwe taxichauffeur krijgt waar ze weer aan moeten wennen, waar ze weer aan moeten hechten, dus dat is mijn appel aan u. Dank u wel voor uw aandacht.

De voorzitter: Mevrouw Schrijver, hartelijk dank voor uw woord tot nu toe waarin u een dringend appel doet vanwege de lange reistijden, de wisselende de chauffeurs, de nare ervaringen die u heeft opgedaan en dan als kers op de taart een brief die ook mede namens de gemeente geschreven is waardoor u nu heel veel onzekerheid heeft en een vraag aan ons voorlegt. Ik zag dat mijnheer Safranti daar al een vraag over had.

De heer Safranti: Nou ja, die vraag heeft u al beantwoord, voorzitter, want het ging mij met name over die brief. Voor mij was het even niet duidelijk of die brief namens de gemeente was gestuurd of vanuit het taxibedrijf.

Mevrouw Schrijver: Namens gemeente Dordrecht en Stroomlijn.

De heer Safranti: Nou, daar schrik ik een beetje van, hoor.

Mevrouw Schrijver: En er is nu een tijdelijke oplossing, maar die is tijdelijk.

De voorzitter: Wie wil er aanvullend iets opmerken, iets vragen? Mijnheer De Boer.

De heer De Boer: Ja, voorzitter, dank u wel. In mijn dagelijks leven werk ik ook zelf in de gehandicaptenzorg, dus ik weet een beetje wat u doormaakt. Ik herken dit zelf niet. Ik werk zelf in Spijkenisse, om even aan te geven dat het een andere omgeving is, maar mijn allereerste vraag: wat betekent dit voor Jonathan thuis? Want hij heeft wel al veertig chauffeurs gehad zegt u, maar wat betekent dat voor zijn gedrag? Want dat zal anders zijn denk ik dan als hij wat minder chauffeurs had gehad, wat betere begeleiding had gehad. Zijn cognitieve gedrag, hoe hoog zit dat ongeveer?

Mevrouw Schrijver: Op Havoniveau, maar hij doet VMBO basis omdat de randvoorwaarden zo slecht zijn dat de havo niet haalbaar is.

De heer De Boer: Maar het is dus wel zo, voorzitter, dat hij dus wel alles meekrijgt wat er gebeurt?

Mevrouw Schrijver: Zeker. Ja.

De voorzitter: Hartelijk dank. Dan mijnheer Kwaak.

De heer Kwaak: Dank u wel voor het inspreken. Ik deel uw zorgen. Het klopt niet. Wat een taxichauffeur betreft, zulke uitspraken mag hij nooit doen, maar u begrijpt ook heel goed dat er door het personeelsgebrek en ziekte op het moment heel weinig chauffeurs zijn. Ik maak mij ook erg zorgen om de brief van de gemeente Dordrecht en ik kijk naar de wethouder. Ik wil graag van de wethouder een reactie graag zo dan. Tot zover.

De voorzitter: Dat doen we zo meteen even. Die bewaren we dus even. Zijn er nog meer vragen nu eerst? Mevrouw Schnabel.

Mevrouw Schnabel: Dank u wel. Dank u wel voor het inspreken. Ik vroeg mij af, dank u wel dat u uw zorgen inderdaad uitspreekt, in hoeverre heeft u ook contact met andere ouders en is dit ook wat andere ouders zeg maar zo hebben meegemaakt?

Mevrouw Schrijver: Zeker. Ik zit ook namens hen hier en Jonathan zit in een groepsbusje, dus er zitten nog zeven kinderen in die dus ook allemaal door datzelfde proces gaan.

Mevrouw Schnabel: En die kinderen die hebben thuis ook deze ervaringen waar u over vertelt?

Mevrouw Schrijver: Zeker, ja. En ouders met nog wel meer stress dan ik denk ik, ja.

Mevrouw Schnabel: Dank u wel.

De voorzitter: Mevrouw Stolk.

Mevrouw Stolk: Ja, voorzitter, ik zit eigenlijk een beetje met plaatsvervangende schaamte als ik dit verhaal zo hoor. Ik vind het heel nobel van u om dit met ons te delen. Dank daarvoor. Ook om wat de heer Kwaak net aangeeft, ik zou ook wel graag duidelijk een reactie van de wethouder willen op het schrijven vanuit de gemeente. Om hoeveel kinderen gaat het ongeveer?

Mevrouw Schrijver: Ik kon het niet helemaal vinden, maar ik dacht dat het om 193 kinderen ging in het schoolvervoer die nu getroffen worden door het stoppen van MRC en om 27 kinderen in het zorgvervoer, maar dat is volgens mij de regio De Drechtsteden, maar daar zal Dordrecht het grootste gedeelte van hebben denk ik. Ik vond het terug in de stukken van Papendrecht.

Mevrouw Stolk: Oké. Dank u wel.

De voorzitter: Ik merk ook dat wij allemaal een beetje stil zijn en dat heeft wel degelijk te maken met de impact die uw verhaal heeft. Ik wil het woord even geven aan de wethouder om hier kort op te reageren.

De heer Heijkoop: Ja, voorzitter, wij zitten hier vanuit het college twee mensen sterk. Het vervoer van de kwetsbaren in onze samenleving dat gaat dan over ouderen, dat gaat over WMO, het gaat over het jeugdhulpvervoer en ook over het leerlingenvervoer. Vanuit onderwijs heb ik veel van doen met het leerlingenvervoer en het leerlingenvervoer is al jarenlang best wel een uitdaging om dat goed georganiseerd te krijgen. Zoals werd aangegeven zijn er inderdaad ongelofelijk ingewikkelde omstandigheden waarin we nu dat vervoer moeten organiseren. Dat blijkt hier ook al uit en richting u wil ik eigenlijk aangeven dat ik het heel dapper vind en goed vind dat u ook ons deelgenoot laat zijn van hoe u dat ervaart als ouder en ik heb oneindig veel respect op de wijze waarop u de zorg voor uw kind organiseert en ik snap heel goed dat als zo een belangrijke randvoorwaarde, want dat is het eigenlijk, om mee te kunnen doen zo ongelooflijk onder druk komt te staan dat je dan als ouder bijna wel in paniek kan raken van: oké, wat betekent dit voor mijn kind? En Jonathan heeft al zoveel uitdagingen in het leven. U schetst er eigenlijk al een aantal die ook nog eens een keer extra worden benadrukt op een hele nare manier door de ervaringen met taxichauffeurs. Ik hoop ook dat u ons niet euvel duidt het individuele gedrag van chauffeurs, want dat is vervelend. We maken denk ik allemaal wel eens mee, er zijn ook heel veel chauffeurs die zich dag in dag uit met hart en ziel inzetten om de kinderen van A naar B te brengen, ook in soms hele lastige omstandigheden waarin zij diensten moeten overnemen, soms dubbele diensten moeten rijden om de continuïteit van het leerlingenvervoer te borgen. Wij hebben in het college ook al gesproken over wat dit betekent, die enorme arbeidsmarkt, korter naar de toekomst toe en dat je misschien eens met elkaar moeten nadenken waarover of wij nog scherper moet kijken dat ieder geval de meest kwetsbaren wel op dat vervoer kunnen blijven rekenen, maar dat zou dan ook betekenen dat je het voor andere mensen misschien zou moeten beperken en dat zou ook niet op veel instemming kunnen rekenen, dus we moeten daar voortdurend over nadenken hoe we dat toch georganiseerd kunnen blijven houden. Ik geef straks het woord aan collega Chris van Benschop die in de regio verantwoordelijk is voor stroomlijn en wat ik daar wel over wil zeggen, ik ben daar niet direct bij betrokken geweest, maar we trekken daar natuurlijk wel samen in op, dat ik heel veel respect heb en ook heel blij ben hoe dat ongelooflijk snel toch wel opgepakt is, want er is wel heel veel gebeurd in korte tijd en daar zal collega van Benschop straks wat meer over vertellen, waaruit ook al blijkt dat we alles op alles zetten om die continuïteit te borgen en dat we daar soms een appel hebben gedaan wat bij u verkeerd geland kan zijn, dat kan ik mij voorstellen, maar ik hoop ook dat u begrijpt dat op het moment dat het er gewoon op blijkt dat er überhaupt geen vervoer meer is dat je dan over alles dus moet nadenken. U schetst al, het gaat over 193

kinderen en voor een aantal van deze kinderen was het wel een oplossing een van deze suggesties. Voor u duidelijk niet. Dat snap ik heel erg goed, dus dan kan u het ook op een manier lezen dat u denkt van: fietsen, mijn zoon kan helemaal niet fietsen en met het openbaar vervoer is voor Jonathan ook geen optie, dus dan snap ik het ook heel goed dat het een beetje rauw binnenkomt. Voor andere kinderen was dat misschien wel een oplossing en daarom is deze brief op hele korte termijn tot stand gekomen omdat er ook wel wat onrust was en we wilden ook niet dat u het in de krant hoefde te lezen, maar daar zal collega Van Benschop wat meer over vertellen en daar wil ik eigenlijk nu het woord aangeven.

Mevrouw Van Benschop: Ik denk dat er al heel veel gezegd is, maar om een klein beetje, kijk, ik kan me ook heel goed voorstellen als je in een situatie zit waarbij je weet dat de wij-hebben-uw-hulp-nodig-opties geen opties zijn, dat dat heel rauw binnen kan komen, maar wat wethouder Heijkoop net ook zei is dat wij ook weten dat er ook kinderen zijn voor wie dit ook heel ingewikkeld is, maar wel haalbaar en de grootste angst was op het moment dat ik werd op maandag, de derde op maandag 10 oktober geïnformeerd hierover, we wisten ook dat chauffeurs uiteraard bij de gezinnen thuis komen ook op de hoogte waren van het feit dat dit ging gebeuren en je wil dan niet dat dit een eigen leven gaat leiden en dat het niet gecoördineerd is. Dat is de reden dat deze brief zo snel verstuurd is. Ik kan mij ook voorstellen dat zorgt voor onrust, want er staat namelijk geen oplossing in de brief. Het gaf in ieder geval een bericht vanuit Stroomlijn en de gemeente om aan te geven: we hebben een probleem. Er is echt heel hard gerend om een oplossing te vinden. Gelukkig is die ook gevonden. Als het goed is, is dat na de herfstvakantie nu ook ingezet met een nieuwe vervoerder. Het arbeidsmarktprobleem en het personeelstekortprobleem speelt echt, dus we moeten inderdaad scherper gaan kijken hoe we die keuzes maken en hoe wij in ieder geval zorgen dat we de meest kwetsbaren blijven vervoeren, maar de reden voor deze brief was echt om te voorkomen dat het van alle kanten binnen zou komen en dat we in ieder geval een uitgestoken hand zouden bieden om het gesprek aan te gaan, maar waar ik me wel goed kan voorstellen dat “we hebben uw hulp nodig” voor sommige mensen rauw is binnengekomen.

De voorzitter: Er zijn een paar mensen die iets willen vragen. Mijnheer De Boer eerst.

De heer De Boer: Vrouwen gaan voor, dus ik geef toch even het woord aan mevrouw Stolk.

Mevrouw Stolk: Ik weet even niet omdat er een inspreker is nu dat we even de vergadering even kort schorsen, want nou is mevrouw onderdeel van de beeldvorming en dat is ook goed, maar ik weet nu niet wat ik wel en niet kan vragen aan de wethouder.

De voorzitter: Op zich, ik krijg twee signalen door, de ene kant zegt: we kunnen daar een andere vergadering voor beleggen en de ander zegt: je kan alles vragen. Ik wil heel even overleggen met de griffie wat hier goed is en dan kom ik zo terug. Ik krijg een heel goed voorstel door en daar wil ik graag bij aansluiten. We kunnen het apart agenderen zodat we er een keer een uur lang over door kunnen spreken. Dit is een onderwerp dat zorgvuldigheid vraagt. Het gaat hier om kwetsbare mensen in de samenleving en ook om heel veel betrokken ouders daarbij, dus uiteindelijk om een vrij grote groep en ook wel

een veelomvattend probleem met arbeidsmarkt enzovoort. Kan dat rekenen op jullie instemming?

Mevrouw Stolk: Voorzitter, als ik daarop mag reageren, ja, uiteraard. Wij vanuit de VSP willen hier graag over doorpraten. Ik zou het wel op prijs stellen als er een correctie komt richting de ouders op deze brief, want de tekst die gekozen is daar heb ik echt een beetje een knoop van in mijn maag, want wij hebben het hier over leerlingenvervoer, over de meest kwetsbare mensen en die vragen we dan: kunt u niet iets regelen op de fiets of ga zo maar door, dat daar een correctie op komt, want anders gaan kinderen namelijk niet met het leerlingenvervoer mee, dus dat zou het voorstel zijn vanuit de VSP en dan willen wij graag nog een hierover een commissie beleggen.

De voorzitter: Mijnheer De Boer was net iets eerder al, dus u mag het woord voeren.

De heer De Boer: Voorzitter, ik sluit mij volledig aan bij de woorden van mevrouw Stolk, dus inhoud van de brief en er daarna nog verder over doorpraten, want ik heb nog wel een paar vragen.

De voorzitter: Mijnheer Safranti.

De heer Safranti: Dat geldt ook voor mij, voorzitter. Wat ik net in mijn praatje ook deed is dat ik ook enorm geschrokken was van die brief en gezien de tijd is het handig dat we hierover voortborduren volgende keer.

De heer Schalken-den Hartog: Voorzitter?

De voorzitter: Ja, mijnheer Schalken.

De heer Schalken-den Hartog: In aansluiting op wat de collega's ook hebben aangegeven en dat hoorde ik net naast mij ook, in een mogelijke correctie of aanvulling op die brief zou er ook een soort excuus kunnen zijn richting die ouders dat wat men geprobeerd heeft zorgvuldig te doen om te voorkomen dat het een eigen leven gaat leiden, dat nu achteraf ook wel gebleken is dat het ook heel veel mensen juist eigenlijk heel veel onrust en negatieve effecten in de beleving heeft gekregen.

De voorzitter: Mijnheer Kwaak.

De heer Kwaak: Wij kunnen ons aansluiten bij de VSP.

De voorzitter: Dus u sluit aan bij een beeldvormende vergadering en ik wilde nog toevoegen, technische vragen over dit hele onderwerp kunnen dus vooraf gesteld worden zodat misschien de beantwoording er al ligt als we het erover hebben. Mijnheer Boersma.

De heer Boersma: Voorzitter, ik zou er ook wel aan hechten dat we dan als we hier nog dieper op ingaan dat we ook eens naar het beleid kijken, want terecht zegt mevrouw Schrijver van: dit zijn de consequenties van het beleid. Wij stellen met zijn allen beleid vast en dat doen we dan op een soort algemene en nu horen we het verhaal wat het in de praktijk betekent en wat dit dan aanricht en ik denk dat het goed is om daar nog een

keer over door te praten en dan ook zeker de inbreng van de ouders zelf daar ook gewoon bij te betrekken.

De voorzitter: Ja, ik zie dat het allemaal al genotuleerd is, dus ook de inbreng van ouders en ook het hebben van ons eigen beleid wat wij ook zelf vaststellen. Hebben jullie nog even behoefte om te reageren?

De heer Heijkoop: Een paar zaken nog even een klein beetje inhoud, maar ook op proces. Het is denk ik goed voor ons om te realiseren, het leerlingenvervoer in Nederland staat in brand. Dit speelt in 340, meer dan 340 gemeentes. Er zijn landelijk tien moties in de kamer ingediend. Ze gaan er in de kamer niet over. Ze krijgen ook geen opvolging in gemeente, want elke gemeente maakt zijn eigen worsteling. Dit is echt razend complex. Ons beleid deugt. We hebben dat een paar keer herijkt. Het ligt niet aan het beleid. Het ligt aan het feit dat het beleid niet kunnen waarmaken en dat is de grote teleurstelling van ouders. Dat zien we in alle vormen van vervoer. We zien de enorme maatregelenpakketten die we vanuit het college op korte termijn hebben moeten nemen waar het gaat over het vervoer voor ouderen. Het is gewoon echt ongelooflijk ingewikkeld. Ik ben het van harte met de heer Boersma eens dat als u hierover spreekt, beeldvorming lijkt me heel goed. Waar hebben we het nou over? Wat zijn de vraagstukken? Welke getallen gaat het over? Welke uitdagingen liggen voor ons, maar laten we dan ook met elkaar in gesprek gaan hoe we het beter kunnen krijgen en hoe we misschien ons beleid moeten aanpassen en dat zou ertoe kunnen leiden als je minder taxi's hebt rijden dat je dan moet kiezen welke kinderen wil je dan wel ieder geval goed vervoerd hebben en waar moet je dan misschien toch nadenken over andere oplossingen? Ik wil daar niet over vooruitlopen en dan gaat het niet alleen over het leerlingenvervoer, maar dan gaat het over al die taxibusjes waar ook alle andere mensen in zitten, het jeugdhulpverlenersvervoer en het WMO-vervoer. Wij hebben in het college daar ook al over gesproken dat we daar eigenlijk gezamenlijk in willen optrekken, dus die beeldvorming kan sowieso plaatsvinden, maar laten wij dan ook vast dan de opdracht op ons nemen om na te denken van: oké, hoe kunnen we daar werkend perspectief in geven op toch een veranderende situatie die nog redelijk structureel lijkt te zijn waar het gaat over de tekorten in deze branche? En dan tot slot, met deze brief, en ik snap de gevoeligheden, ik snap echt goed de gevoeligheden, maar wij hebben ook veel reacties gehad van mensen die zeggen: er zit geen oplossing in. Dat staat hier ook. We doen er alles aan om het probleem op te lossen, maar we willen u tijdig informeren. We hebben ook willen voorkomen dat er enorm veel onrust zou ontstaan en dan doe je liever even een brief die inderdaad zeker niet goed is en echt beter kan, maar waar wij mensen in ieder geval wel weten wat er aan de hand is. En ik ben ook heel trots op de inzet van collega's en de mensen van Stroomlijn dat ze in zo een korte tijd toch de continuïteit hebben weten te borgen, dus dat wil ik hier ook even neerleggen. Dat laat onverlet dat met elkaar aan de slag moeten. Die opdracht geven wij zelf ook en die geeft u ons, om dit beter te krijgen, zeker naar de toekomst toe voor alle vormen van vervoer.

De voorzitter: Er zijn een paar mensen die nog kort willen reageren. Ik wil het echt kort houden, want de tijd zit er zo'n beetje op. Mijnheer De Boer.

De heer De Boer: Voorzitter, dank u wel. Ik hoor een zeer gepassioneerde en ook emotionele wethouder als ik heel eerlijk ben, en dat vind ik denk ik prima, zeker met het onderwerp, maar ik denk als ik het goed heb begrepen is dat we straks ook met een

eerlijk antwoord komen, dus kunnen we het regelen? Dan regelen we het voor u. Kunnen we het niet te regelen? Dan is er ook een nee. Nee kan ook een antwoord zijn straks. Dat wordt beetje in het verhaal.

Mevrouw Van Benschop: Voorzitter? Voorzitter, mag ik een toevoeging doen? Ik heb het idee dat er vier ook nog niet helemaal duidelijk is dat het voor nu gecontinueerd wordt. Er is voor nu wel een oplossing.

De voorzitter: Maar die weten we, een tijdelijke oplossing. Dat stond ook in de brief. De zorg blijft. Het is nu niet gestopt, nee. Mevrouw Schrijver, heeft u nog een korte toevoeging?

Mevrouw Schrijver: Nou, ik vind het fijn om deze nuancering te horen, dat wat er in de brief staat wat meer duiding daarbij te hebben en ik ben natuurlijk ook heel blij dat Jonathan vanmorgen opgehaald is door RMC met dezelfde chauffeur ook, maar we blijven wel gewoon bezorgd en ik weet ook dat je vist in een bepaalde vijver, het mag niet veel kosten, dus er zit qua mensen die je aan kan nemen ook zijn er beperkingen, maar ik kan ook met de hand op het hart zeggen dat ik elke chauffeur een nieuwe kans geef en ook weet dat jullie daar enorm mee worstelen, maar ik heb natuurlijk maar één belang en dat is mijn zoon.

De voorzitter: En dat mag.

Mevrouw Schrijver: Maar heel veel dank voor de aandacht en ik heb er wel vertrouwen in dat u daarmee aan de slag gaat.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Vol-van der Holst zit echt nog wel te springen.

Mevrouw Vol-van der Holst: Ja, heel kort. Ik had even een vraagje of het mogelijk was om betrokken ouders ook te betrekken bij de vorming van het beleid wellicht en ik vind het heel fijn om te zien dat u excuses maakt nu. Dank u wel.

De voorzitter: Dan besluiten we deze vergadering. We hebben dus afgesproken er komt een beeldvormend overleg hier waarbij we dus betrokkenen ook betrekken en aan de oproep van VSP, is dat zoal voldoende beantwoord?

Mevrouw Stolk: Nou, voorzitter, ik ben wel blij wat de wethouder aangeeft, maar ik ken hem ook niet anders dan wat hij nu aangeeft en dat hij ook alles uit de kast zal trekken om het goed te laten verlopen, alleen, nu zit ik even naar uw naam te kijken.

De voorzitter: Mevrouw Schrijver.

Mevrouw Stolk: Dat een excuus, een klein briefje toch best wel op zijn plaats is, want het gaat hier om 193 en 27 mensen met de tekst en mevrouw zit hier, maar dat laat ik aan u over.

De voorzitter: Oké. Dan ronden we nu deze vergadering af. Iedereen bedankt.

3. Wonen voor doelgroepen

4. Raadsinformatiebrief over Resultaten (tussen)evaluatie Uitvoeringsprogramma Visie opvang naar Wonen 2020-2025 - Raadsinformatiebrief

Voorzitter: mevr. Van Vugt
Commissiegriffier: mevr. Van Poppel
Verslag: NotuBiz

Aanwezig:

Dhr. Boone (Beter Voor Dordt)
Dhr. Boersma (CU-SGP)
Dhr. Burakçin (GroenLinks)
Dhr. De Boer (Op Ons Eiland)
Dhr. De Heer (CU-SGP)
Mevr. Doeze Jager (CDA)
Dhr. Dulk (PVV)
Dhr. Kolkiliç (DENK)
Dhr. Kwaak (VVD)
Mevr. Pichel (FvD)
Dhr. Safranti (DENK)
Dhr. Schalken-den Hartog (Beter Voor Dordt)
Mevr. Schnabel (PvdA)
Mevr. Stolk (VSP)
Mevr. Striebeck (VSP)
Mevr. Vol-van der Holst (PvdD)

Portefeuillehouder: P. Heijkoop

Ambtelijke ondersteuning: mevr. Henderson, dhr. Weber, dhr. Elias

De voorzitter: We zijn iets over de tijd, dus ik denk dat we gewoon meteen weer kunnen starten. Iedereen weer hartelijk welkom bij deze beeldvormende sessie. Ik zal ook het rondje weer even afgaan en iedereen voorstellen voor de mensen die misschien thuis meekijken of de mensen die hier nog op de tribune aanwezig zijn. Ik begin hier links van mij. Daar zit mevrouw Van Poppel van de griffie. Dan hebben we mevrouw Henderson, die is van de ambtelijke ondersteuning. Mijnheer Boone van Beter Voor Dordt, mijnheer De Boer van Op Ons Eiland, mijnheer Kwaak van de VVD, mijnheer De Heer van de ChristenUnie-SGP, mijnheer Boersma van ChristenUnie-SGP, mevrouw Stolk van de VSP, mevrouw Striebeck van de VSP, mijnheer Burakçin van GroenLinks, mijnheer Kolkiliç van DENK. En dan gaan we naar de overkant en dan hebben we mijnheer Weber van de ambtelijke ondersteuning en mijnheer Elias, dat heb ik goed, van de ambtelijke ondersteuning. Dan hebben we mijnheer Dulk van Forum voor Democratie, sorry PVV. Ja, excuses, mijnheer Dulk. Dan mevrouw Vol-van der Holst van Partij voor de Dieren, mevrouw Schnabel van Partij van de Arbeid, mevrouw Doeze Jager van het CDA Dordrecht en mevrouw Pichel van Forum voor Democratie. Daar was die. En ik ben zelf mevrouw Franciske van Vugt en ik ben vanavond uw voorzitter. Beeldvormende vergadering over wonen voor doelgroepen. Jullie hebben allemaal gelezen wat het doel is van deze commissievergadering, dat we ons op de hoogte stellen van wat er op dit vlak speelt, waarom bepaalde doelgroepen in de knel komen en hoe dat allemaal precies

werkt met, even kijken, hoor, hoe doe ik dat ook alweer, die bepalingen? Urgentiebepaling, juist. Dat woord zocht ik. Er zijn twee raadsbrieven, raadsinformatiebrieven over die onderwerp al gepasseerd. Die zijn ook allebei al door en er is er ook nog eentje open en die gaat over de resultaten van de tussenevaluatie, maar in de stukken heeft u dat ook wel min of meer kunnen lezen. Ik wou eigenlijk gewoon het woord geven aan de ambtelijke ondersteuning. Ik begreep dat mijnheer Weber een presentatie geeft en dat er dan daarna ... Of wilt u tussendoor vragen krijgen?

De heer Weber: Ik vind het ook prima als er tussendoor vragen gesteld worden.

De voorzitter: Oké.

De heer Weber: Oké. Ja, mijn naam is Günter Weber. Ik ben inderdaad van de ambtelijke ondersteuning zoals dat zo mooi heet en ik ga jullie vandaag meenemen in vooral de voorrangregeling en de titel is wonen voor doelgroepen, maar die voorrangregeling is heel belangrijk daarin. Ik ga uitleggen wat de voorrangregeling is. Ik ga ook een aantal feiten en cijfers noemen. Ik ga kijken met jullie samen: wat betekent dat nou in de praktijk? Welke doelgroepen bedienen we met die voorrangregeling? Waar staat die voorrangregeling? Wat kun je ermee? Wat zijn de bevoegdheden van het college? Als laatste punt nog even, want dat is heel kort, die voorrangregeling staat in de huisvestingverordening en die wordt als het goed is voor 1 juli volgend jaar herzien of aangepast. Nou, waar hebben we het over? Dat moet je altijd in het begin even vertellen. We hebben het over de huidige huisvestingverordening en dat is de huisvestingverordening zoals die is vastgesteld in 2019 met een laatste technische herziening op 11 maart 2022, dus dat is even het kader, dus ik heb het niet over de komende huisvestingverordening of over de ideeën die er zijn voor die nieuwe huisvestingverordening, maar ik gaat puur in op wat er nu is en ook op de cijfertjes die er nu zijn. Nou, wat is die voorrangregeling? Eigenlijk staat het ook keurig in die huisvestingverordening ook genoemd. Het college kan een voorrangverklaring verstrekken op grond waarvan een woningzoekende met een ernstig huisvestingprobleem met voorrang in aanmerking komt voor de toewijzing van woonruimte. In artikel twee staat al een opsomming van al die genoemde categorieën en het college heeft de bevoegdheid om die voorrangverklaring af te geven en kan ook die bevoegdheid mandateren aan de voorzitter van het PUV. Weet iedereen wat het PUV is? Ik eigenlijk ook niet. Ik werk er nog maar drie weken, maar het heeft in ieder geval te maken met de uitvoering van de voorrangregeling, platform uitvoering voorrangregeling. Ik heb het boekje met de afkortingen nog niet helemaal doorgenomen. Nou, waar hebben we het dan over? Feiten en cijfers. Ik heb de cijfers van 2021. De nieuwste cijfers heb ik nog niets kunnen krijgen. Als het een week later geweest zou zijn had ik ze wellicht wel gehad, maar goed, ik moet nu even uit gaan wat er in 2021 is gebeurd. In 2021 zijn er in Dordrecht 1037 verhuringen geweest en daarvan zijn 732 gepubliceerd in het woonruimte verdeelsysteem. De norm is tachtig procent, dus dat is iets onder de norm en in Dordrecht hebben ze de term voorstromers geïntroduceerd en dat zijn eigenlijk mensen die met voorrang in een woning terecht kunnen komen. In totaal zijn dat er 387 en via voorrang 221 en 166 via directe bemiddeling. Als je dan in die tabelletjes daaronder kijkt dan zie je daar ook de verdediging. Er is er een om financiële redenen met voorrang toegewezen. Overigens, als je met voorrang een woning toegewezen krijgt dan moet je ook zelf reageren op zo

een woning. Je krijgt een voorrangverklaring en vervolgens moet je wel zelf reageren op die woning. Het is niet zo dat die woning je zomaar in de schoot geworpen wordt, dus je moet überhaupt wel zelf met die voorrangverklaring reageren. Je ziet in de tabelletjes de aantallen, e ziet ook 49 herhuisvestingen. Dat zal te maken hebben met het renovatie of slooprojecten.

De voorzitter: Mag er even een vraag tussendoor? Mijnheer De Boer.

De heer De Boer: Een heel klein vraagje. U zegt: u moet zelf reageren op een voorrangregeling. Is iedereen in staat om zelf te kunnen reageren op een voorrangregeling?

De heer Weber: Nee, je moet zelf reageren op een woning.

De heer De Boer: Ja, op een woning, maar is iedereen in staat om daarop te reageren zelf?

De voorzitter: Is men bij machten om dat te doen?

De heer Weber: Iedereen kan zich inschrijven als woningzoekende bij Woonkeus.

De voorzitter: Kan iedereen lezen en schrijven die dat moet doen bijvoorbeeld?

De heer Webers: Nou, met enige hulp denk ik het wel, ja. Ik denk dat iedereen daarvoor ... Iedereen kan zich inschrijven als woningzoekende en als je niet kan lezen en schrijven is dat natuurlijk heel erg moeilijk, maar daar kan wel allerlei hulp bij verkregen worden. Ik weet dat bijvoorbeeld bij woningcorporaties mensen daar gewoon ook bij kunnen helpen. Nou ja, de getalletjes spreken een beetje voor zich. Ik heb daar ook nog een wat gevisualiseerde versie van.

De heer Boersma: Voorzitter, mag ik hier ook nog een vraag over stellen?

De voorzitter: Ja, u mag hier ook nog een vraag over stellen. Mijnheer Boersma.

De heer Boersma: Even over die vorige sheet, want dat gaat over die voorstromers, een deel via voorrang en deel via overig. Nu hebben wij het in de raad regelmatig over de voorrangregelingen en een hele discussie natuurlijk over die cijfertjes daarachter wat dat betekent. Het wordt mij niet helemaal duidelijk uit het verhaal of wij dan het alleen over die linker kolom hebben of dat we moeten kijken naar het getal van 387 omdat dat niet verder uitgewerkt wordt, want dan liggen die verhoudingen ook weer anders natuurlijk. Is die voorrangregeling gewoon voorrang en overig of is dat alleen ...

De heer Weber: Nee, die voorrangregeling heeft alleen maar betrekking op die 221. Die 166 dat zijn woningen die eigenlijk direct bemiddeld worden. Dat zijn bijvoorbeeld mensen met een zorgvraag en een woning komt vrij en voor die persoon wordt die woning direct bemiddeld, dus zonder dat die überhaupt in het woonruimte verdeelsysteem wordt aangeboden, dus die woning gaat direct naar iemand die hem op dat moment direct nodig heeft en dat geldt bijvoorbeeld op voordracht van een zorginstelling bijvoorbeeld of bij woningruil. Dan wordt die ook niet aangeboden via

Woonkeus. Doorschuiven binnen een complex, dat is ook gewoon directe bemiddeling zonder dat die gepubliceerd wordt. Zo moet je het eigenlijk zien. Hier is dan het tabelletje daarvan en ik denk dat lijkt natuurlijk heel veel, maar relatief gezien valt dat eigenlijk allemaal best wel mee. Het gaat om mensen die echt zelf moeten reageren. Als mensen niet reageren, ook al hebben ze een voorrangsverklaring, als ze niet reageren op woningen, dan maken ze geen gebruik van die voorrangsverklaring en kunnen ze dus ook geen woning toegewezen krijgen. Ik heb natuurlijk ook in de praktijk een aantal mensen gesproken, mensen die daar verstand van hebben en gevraagd van: hoe zit dat nou precies met die voorrangsregeling? En voorrangsregeling is een regionale regeling die geldt binnen de Drechtsteden. Daar is ook een werkgroep die daar regionaal afspraken over maakt en dingen toetst en met elkaar daarover praat. De gemeente doet de intake, de PUV en dienst gezin en jeugd ... Gezondheid, jeugd, weer een afkorting, die toetsen. Dank u wel. Wat mij werd verteld is dat je een voorrangsverklaring kan krijgen, dat is een, maar daarna vindt er nog een heel proces plaats, want er moet dan nog wel een woning komen en die mensen moeten nog wel passend toegewezen worden, dus met alleen het afgeven van een voorrangsverklaring ben je er nog niet. Er komt nog een heel proces achteraan wat redelijk arbeidsintensief is. De aanvraag voor voorrangsregelingen zijn persoonlijk. Mensen kunnen ook wel bezwaar maken als ze bijvoorbeeld afgewezen worden en het college kan eventueel de hardheidsclausule toepassen. Als iemand onevenredig veel nadeel ondervindt van die regeling dan kan het college zeggen van: in dit geval vinden we toch dat iemand die voorrangsverklaring zou moeten krijgen.

Mevrouw Striebeck: Voorzitter?

De voorzitter: Ja, het woord is aan mevrouw Striebeck.

Mevrouw Striebeck: Ja, dank u wel. Ik was eigenlijk benieuwd, iemand die in aanmerking komt voor die voorrangsregeling, die kan nog weigeren en zo ja, hoe vaak?

De heer Weber: Dat weet ik niet uit mijn hoofd, maar hij kan weigeren, maar niet zo vaak, want in wezen moet hij eigenlijk binnen drie maanden gebruik maken van die voorrangsregeling, ja. Dus daar ben je al heel snel, maar ik zal er nog op terugkomen over hoe vaak dat precies is. Dat weet ik niet uit mijn hoofd. De volgende. Nou, hier is dan een opsomming van de doelgroepen zoals die in de huisvestingverordening staan. Ik ga ze niet allemaal voorlezen. U kunt zelf zien welke groepen dat zijn. Het gaat om mensen met een medische indicatie, mantelzorg, sociale indicatie, et cetera. Dit zijn de groepen zoals ze nu in de huidige huisvestingverordening zijn genoemd en die huisvestingverordening die ziet er ongeveer zo uit qua hoofdstukken en hier zie je dan ook heel mooi dat vooral die voorrangsregeling die staat in hoofdstuk twee en in hoofdstuk twee staat ook nog iets over wie er toegang tot de woningmarkt hebben en wie er een huisvestingvergunning moeten hebben en de andere hoofdstukken van de huisvestingverordening tot en met hoofdstuk zes waar die hele voorrangregeling zit dus helemaal ingebakken in die huisvestingverordening. Wat zijn de bevoegdheden van het college? Die stonden eigenlijk ook al op een van de eerste sheets. Het college kan een voorrangsverklaring verstrekken op grond waarvan een woningzoekende met een ernstig huisvestingsprobleem met voorrang in aanmerking komt voor de toewijzing van woonruimte. Ja, het college kan die bevoegdheid ook mandateren aan de voorzitter van het PUV. Dat zijn bevoegdheden. En de laatste sheet, uiterlijk 1 juli 2023 wordt de

huisvestingverordening aangepast samen met de Drechtsteden, de overige gemeenten in de Drechtsteden en daar is een gezamenlijke groep die daaraan werkt en, nou ja, dat is dus de planning, voor 1 juli 2023. En dit was volgens mij mijn presentatie. Zijn er vragen of opmerkingen?

De voorzitter: Bedankt mijnheer Weber. Ik zie nog wel wat mensen even nadenken of ze nog een vraag hebben. Wie mag ik het woord geven?

De heer Weber: Was het veel te ingewikkeld allemaal?

Mevrouw Striebeck: Voorzitter?

De voorzitter: Ik zie hier mijnheer Boone. Dan mag daarna mevrouw Striebeck. Eerst mijnheer Boone.

De heer Boone: Ja, dank u wel voorzitter. Dank voor de presentatie. Op een gegeven moment vertelde u dat ongeveer 35 procent op deze manier plaatsvindt van de verhuurde woningen, waarbij u aangaf dat dat wel meeviel. Om even een beeld te krijgen, hoe zit dat in andere steden zoals Leiden, Delft, gelijksoortige steden als Dordrecht?

De heer Weber: Daar kan ik heel kort over zijn. Dat weet ik niet. Dordrecht is niet bijzonder qua aantallen. In de andere De Drechtsteden ligt dat ook ongeveer op die percentages, ja.

De voorzitter: Voldoende beantwoord zo? Ja? Dan mevrouw Striebeck.

Mevrouw Striebeck: Dank u voorzitter. Wat verwacht u dat er aangepast wordt in de nieuwe huisvestingverordening? Kunt u dat al vertellen?

De heer Weber: Nou, dat bepalen jullie uiteindelijk zelf als college. Jullie zijn bevoegd. Ik kan niet zeggen ...

De voorzitter: Ik breek even in, want dit is een politieke vraag, die komt in een volgende sessie. Nog meer vragen, technische vragen? Dus gewoon hoe het in elkaar zit? Mijnheer Burakçin.

De heer Burakçin: Ja, dank u wel voorzitter. Ik had een vraagje over die aantallen voor die voorrangregeling. Hoeveel procent van het aantal woningen die beschikbaar zijn komen hiervoor in aanmerking? Dus hoeveel woningen worden dus verhuurd en hoeveel procent daarvan is dit aantal?

De heer Weber: Nou, die 221 pak je dan, dan is het 221 op 1037, dus dat is ongeveer twintig procent. Pak je die woningen ... Ja, het ligt eraan welke woningen worden gepubliceerd en welke woningen daarvan worden er met voorrang verhuurd? Dat is dan ongeveer die twintig procent. Als je de directe bemiddeling erbij optelt kom je op 34 procent, maar dat is dan inclusief de woningen die niet worden gepubliceerd. Ik zeg het een beetje ingewikkeld. Nee? Ja?

De voorzitter: Mijnheer De Heer.

De heer De Heer: Ja, dank u voorzitter. Is het mogelijk om iets te zeggen over een eventuele wachtlijst? Er is waarschijnlijk meer vraag dan aanbod, althans, zo horen we dat steeds. Is er iets te zeggen over hoeveel mensen er dan op een mogelijke wachtlijst staan? Er is wel toezegging voor die plaatsing alleen er is nog geen woning. Is daar iets over te zeggen?

De heer Weber: Nou, dat vind ik op dit moment een beetje een moeilijke vraag, want kijk, de bedoeling van die voorrangregeling is juist dat mensen met voorrang een woning krijgen, dus op het moment dat je zo een voorrangverklaring hebt, dan kom je niet op een wachtlijst.

Mevrouw Henderson: Wat je ziet is dat op het moment dat iemand voorrang krijgt dat ze niets gelijk een woning krijgen. Er moet natuurlijk een mutatie, dan moet de woning vrijkomen en in het afgelopen jaar hebben we wel gezien dat veel woningen voor grote gezinnen schaars zijn en woningen die rolstoel toegankelijk zijn, dus in principe kunnen we eventueel de cijfers aanleveren vanuit de PUV en dan kan je precies zien hoe lang mensen ongeveer moeten wachten ondanks dat ze inderdaad voorrang hebben gekregen en we kunnen ook de gemiddelde wachttijd even ... Wachtlijst klinkt heel zwaar, maar het is gewoon je krijgt voorrang en uiteindelijk is het zo dat je voor gaat zodra er een woning vrijkomt, maar in principe kan de PUV dat gewoon aanleveren om te laten zien hoe de mutatie hoe hoog die is.

De heer Weber: Oké.

De voorzitter: Bedankt voor deze aanvulling, mevrouw Henderson. Zijn er nog meer vragen? Mijnheer Boone nog.

De heer Boone: Ja, dank u wel voorzitter. Ja, u vertelde ook dat het proces best arbeidsintensief was vanaf het moment van voorrang tot aan plaatsing. Leidt het dan ook soms ongewenst tot langere leegstand van woningen omdat de aanvraag dan nog in behandeling is of gaat dat sneller dan dat?

De heer Weber: U zegt langere leegstand, maar dat is dan ten opzichte van een normale verhuring neem ik aan, want in deze is een voorrangregeling, je reageert op een woning die beschikbaar is op een bepaald moment. Je hebt een voorrangverklaring, dus het gaat in principe net zo snel als een normale verhuring. Die woning wordt gewoon gepubliceerd alleen mensen die voorrang verklaring hebben die kunnen daarop reageren en soms heb je wel eens de situatie dat er drie mensen met een voorrangverklaring op dezelfde woning reageren. Dan zijn er ook weer allerlei criteria voor wie dan als eerste met die voorrangverklaring in aanmerking komt.

De voorzitter: Er is nog een vraag van mevrouw Doeze Jager.

Mevrouw Doeze Jager: Ja, ik heb twee vragen, voorzitter, als dat mag. Ik ben wel benieuwd, door dit principe, komen er dan ook nog andere doelgroepen in de knel? Hoe werkt dat?

De heer Weber: Wat bedoelt u met andere doelgroepen?

Mevrouw Doeze Jager: Doordat dit principe er is kan ik mij voorstellen dat er andere mensen niet in aanmerking komen.

De heer Weber: Ja, kijk, in principe, alle woningen die worden gepubliceerd daar kunnen alle mensen die ingeschreven staan in Woonkeus kunnen daarop reageren. Op het moment dat er heel veel voorrangskandidaten zijn, wat je merkt bijvoorbeeld als er heel veel herhuisvestingskandidaten zijn en die hebben allemaal een voorrangsverklaring, dan is er tijdelijk gewoon minder aanbod voor mensen die zonder voorrangverklaring willen reageren.

Mevrouw Doeze Jager: Ja, oké. En nog een vraag van misschien hele andere orde, door wie worden die woningen onderhouden?

De heer Weber: Dit zijn vrijwel allemaal corporatiewoningen of woningen van zorginstellingen.

De voorzitter: Oké. Bedankt. Zijn er nog nieuwe vragen? Mijnheer Burakçin.

De heer Burakçin: Voorzitter, ik heb inderdaad nog een vraag. Ik hoop dat deze vraag niet op deze lijst staat, want ik heb net niet opgelet, want mijn vrouw stond letterlijk hier in de sheets zag ik. Om hiervoor in aanmerking te komen, betekent dat dat het inkomensafhankelijk is? Dat je bijvoorbeeld een bepaald bedrag moet gaan verdienen om daarvoor in aanmerking te komen? Want ik kan me ook voorstellen, er staan een aantal punten op, dat je bijvoorbeeld wel te veel verdient, maar wel dat nodig is zeg maar dat je zo snel mogelijk geplaatst wordt. Komen die mensen die te veel verdienen ook in aanmerking hiervoor?

De heer Weber: Er zijn voorwaarden opgenomen in de huisvestingverordening. Die heb ik hier in de sheets niet genoemd omdat het een enorme lijst was per categorie waaraan je moet voldoen en het inkomen is daar een van, dus mensen met een hoog inkomen komen ook niet in aanmerking voor zo een voorrangregeling. Het ligt eraan in welke categorie ze zitten, maar u kunt dat eigenlijk gewoon nalezen in de vigerende huisvestingverordening. Die is gewoon openbaar en kun je op internet gewoon vinden, dus ik weet het antwoord niet uit mijn hoofd in welke categorie en welk inkomen daarbij hoort, maar dat is gewoon te vinden in de huisvestingverordening. Daar staan die voorwaarden ook.

De voorzitter: Dank u wel. Dat brengt mevrouw Schnabel nog op een vraag.

Mevrouw Schnabel: Dank u wel voorzitter. Ik vroeg me af omdat ik hier inderdaad zag staan bijvoorbeeld woning zoekenden met een medische indicatie en ik kan mij voorstellen dat wanneer je een hoger inkomen hebt, maar wel een medische indicatie zou hebben dat je wel in aanmerking kan komen voor een urgentieverklaring, klopt dat?

De heer Weber: Die voorwaarden staan gewoon in de huisvestingsverordening en die heb ik hier niet in de sheets opgenomen, dus ik kan niet zeggen of het klopt of niet, want ik weet niet wat u onder een hoger inkomen verstaat.

Mevrouw Schnabel: Nou, wanneer het zeg maar bijvoorbeeld boven het sociaal minimum van 130 of 140 zou gaan, maar goed.

De heer Weber: Ja, die grenzen zijn wat ruimer in de huisvestingverordening, dat weet ik wel.

De voorzitter: De heer Boersma.

De heer Boersma: Ja, voorzitter, ik heb nog een vraag over dat overzichtje met de cijfers bij de voorrangsregeling, want dat zijn de cijfers van 2021. Daar zat ik nog even terug te kijken naar de cijfers van 2020. Via Google heb je die zo gevonden. Die wijken op een aantal punten best behoorlijk af, dus zou het mogelijk zijn om eens een wat meerjarig beeld te krijgen van de voorrangsregeling? Want dit is een staartje en die kan natuurlijk zomaar een eigen leven gaan leiden, want er staat een categorie die dit jaar 78 is en vorig jaar veertig, dus dat is nogal een verschil, dus voordat we hier met elkaar het gesprek aangaan over een bepaalde doelgroep die toch weer de oorzaak is dat die voorrangsregeling niet werkt zou ik er wel behoefte aan hebben om eens over een aantal jaar te kijken van: hoe is nou die ontwikkeling, het gebruik van de voorrangsregeling?

De heer Weber: Volgens mij is dat wel mogelijk en kunnen die cijfers gewoon opgevraagd worden.

De voorzitter: Dan is dit in feite al de eerste technische vraag. Bij de huisvestingverordening komt er nog een spreker weer over en dan kan dit ook aan de orde komen. Sorry dat ik een beetje haper in mijn woorden, maar ik ben ook gewoon moe. Zijn er nog nieuwe vragen? Ja? Wil de wethouder nog even reageren?

De heer Heijkoop: Ja, voorzitter, dit is een beeldvormende sessie van uw raad en complimenten, Günter, met je maiden speech, want dat is het eigenlijk wel. Ik vind dat je het ontzettend goed gedaan hebt en ook ontwapenend dat je aangeeft dat je iets niet weet, want dat vinden wij in de politiek soms wel moeilijk, maar eigenlijk is dat gewoon heel erg goed en we hebben hem drie weken aan boord en hij staat hier gewoon in een raadscommissie, dus dank voor je deskundige leiding door de presentatie heen. Uw raad heeft een aantal vragen gesteld. Die zullen ook een weerslag krijgen in het vervolgtraject. Het college streeft ernaar om echt wel voor het einde van dit jaar, hopelijk ergens in december een woonbrief aan u aan te bieden waar we een aantal zaken opnemen die ook hier in de presentatie langskomen en die woonbrief is eigenlijk ook een opmaat richting die herijkte huisvestingverordening, want we willen op het gebied van wonen wel echt een aantal bakens gaan verzetten en we zullen in die woonbrief ook aangeven wat wij denken waar we het met elkaar over moeten hebben en die ook een beetje in de tijd gaan wegzetten, want we zijn heel blij dat we ambtelijk weer een klein beetje op sterkte beginnen te komen. We kunnen niet alles tegelijk, dus we gaan u dan wel meenemen in alle vraagstukken die op ons afkomen en we hopen die brief dus in ieder geval binnen twee maanden aan u doen toekomen, maar in ieder geval voor het kerstreces. Dat is denk ik ook een heel mooi moment, voorzitter, om aan de hand van die brief weer het vervolggesprek te voeren en we zullen ook bijvoorbeeld wat cijferreeksen en dergelijke om wat context te geven van: waar hebben we het nou met elkaar over? En ik denk dat we dan voldoende op tafel hebben liggen om ook het goede oordeelsvormende gesprek met elkaar aan te gaan richting 2023.

De voorzitter: Dan is het misschien nu de tijd om de vergadering te kunnen besluiten met dit, dat we dus de brieven krijgen doorgestuurd, dat we over de goede informatie beschikken en dat we vervolgens daarover verder kunnen spreken met elkaar. Daar heeft mijnheer Boersma nog een vraag over.

De heer Boersma: Mag ik daar voor de zekerheid nog even een vraag over stellen? Ik neem aan dat die brief dan iets breder is dan alleen die verordening? Want er zitten nu een paar stukken bij en dan hebben we het over zeg maar de doelgroep senioren, de doelgroep jongeren, het rapport van de rekenkamercommissie, het onderzoek van de rekenkamercommissie naar sociale woningen, dat soort elementen zitten daar dan ook in neem ik aan.

De heer Heijkoop: Ik had gehoopt dat u nog even verder ging en dat we dan later alles netjes ... Jurgen is er ook bij, is ook net aan boord. Ook voor jou de eerste keer denk ik dat je bij de commissie aanwezig bent. Het voorstelrondje is geweest, maar dit zijn inderdaad onderdelen die daarin terugkomen en nog een aantal onderdelen. En die huisvestingverordening is uiteindelijk wel een formele verordening waar heel veel zaken in landen die je uiteindelijk moet vaststellen om uiteindelijk het beleid uit te kunnen voeren, maar het gaat ook wel degelijk over ander beleid, maar dit wordt bijna een soort routeboek, die brief. Dat is mijn beeld. Daar wordt hard aan gewerkt, dus daar staat niet alles al in van hoe we het gaan doen, maar wel wat we allemaal moeten gaan doen en moeten gaan voorbereiden en daar nemen we iets meer tijd voor om dat hele traject en proces met u te doorlopen.

De voorzitter: Dus we krijgen volledige informatie over proces en ook wat er in het verleden al gepasseerd is om tot hier te komen denk ik. Ja? Nog aanvullende vragen? Dan wil ik iedereen bedanken voor de bijdragen die zijn geleverd, met name de ambtelijke ondersteuning, mevrouw Henderson, mijnheer Weber en mijnheer Elias en jullie ook allemaal bedankt voor de vragen en de goede inzet en ik wens jullie allemaal een hele goede nacht. We sluiten de vergadering.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van 29 november 2022.

De griffier,

De voorzitter,

A.E.T. Wepster

A.W. Kolff